

EDINOST

Uredništvo in upraviteljski svet (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-37. Dopolni naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglaševalcem in denar za upraviteljski svet. Rokopisni listi ne vračajo. Neprilagojena pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk: Tiskarna "Edinost". Podružnično v Gorici: ulica Glavna Carducci 7, I. a. — Telefon 827. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Perle.

Nogomet v očeh navadnega, ponižnega zemljana

Prip. ur. Ta članek nam je prišel iz občinstva. In sicer od nekega našega mladega človeka. Da ga objavljamo, ne pomeni še, da se z izvajanjem strinjamo v celoti. Naši mladi sodniki gre marveč v svoji strogoosti predaleč in postane tupatam ekskluzivistični. Brez dvoma pa se dotika članek ena izmed najnevarnejših naših ran, nediscipliniranosti in brezobzirnosti, ki sta postali v nogometu nekaj sistem. Sami smo hoteli že spregovoriti na tem mestu o tej naši rani. Ta glas iz občinstva nas opozarja na koščice naloge. Članek izvajanja ne posvečamo našim sportnikom morda kot kak telesovzgojni evangelij, v smislu katerega naj bi se imel nogomet kar opustiti, pač pa je ta članek neizpodbiten dokaz, kako bi se znala ta sportna panoga obsovestiti pri občinstvu, ako se ne vzpostavi v njej ona disciplina in — rekli bi — človečnost, katera mora spremljati vse naše udejstvovanje, če naj se doseže zaželjeni uspeh in če naj nam bo udejstvovanje samo v korist in na čast. Izvajanja našega mladega sodnika objavljamo torej predvsem, kot opomin, ki naj se v naših sportnih krogih resno upošteva.

Ko sem prečital v "Edinosti" od četrtega 13. t. m. članek "Nogomet v očeh znamenitega moža", sem se odločil, da povem našim sportnikom in naši javnosti tudi jaz svoje skromno mnenje o tej panogi sporta.

Postavimo si izhodno točko, katere veljavnost, mislim, ne bo treba dokazovati: **Sport je vzgojno sredstvo.** Vzgoja, ki jo delimo v telesno vzgojo in vzgojo duše, je prizadevanje človeka, da se približa popolnosti. Vzgoja pa je le tedaj uspešna, če združimo v harmonično celoto obe njeni veji, t. j. da posvetimo isto pažnjo našemu telesu in naši duši.

Vzgoja našega telesa je pravilna le tedaj, ko usposobimo telo, da se postavi naproti vsem mogočim fizičnim napotom enake: vaditi moramo vse dele našega telesa, a pri nogometu tega ni in nogometaši navadno se ne udejstvujejo v drugih panogah sporta, ki jih tudi naša družba zanemarljivo (glej "Edinost" od 13. VII.: "Lahkotletski meeting" S. U.) III. poglavje). Lahko bi še razpravljali o slabih straneh nogometa kot telesne vzgoje, a moj namen je, da očitam, v koliko harmonizira pri tem sportu duševna vzgoja s telesno.

Vzgoja duše mora stremeti za tem, da izžene iz človeka kolikor mogoče strasti in jih nadomesti z lepimi čustvi, da ostane človek tudi v borbi za obstanek plemenit.

Kaj pa nogomet? Ta je najrodovitnejša njiva za vse mogoče strasti. "Osnovna misel sporta je borbenost", pravi Micard. Recimo, da ima prav. Ali naj mi pospešujemo borbo človeka-zivala s človekom-zivalo? Če mora borba biti, naj se bori človek-kralj stvarstva (če se že za take proglasamo) s človekom na način, ki je dostojen kralja. Nogomet pa ne postavlja človeka-višje bitje proti človeku enake vrednosti. Ne pomagajo nič vse teorije in pravilniki, praksa sama nam kaže dovolj primerov: dva navedena v isti številki "Edinosti" (vzrok prekinitve tekme med "Obzorjem" in "Adrio" in skrajno razburilni supporterji, ki so se spuščali celo v revolversko streljanje pri lanskih tekmah za italijansko nogometno prvenstvo). V našem sportnem življenju zaznamujemo še mnogo takih izbruhov ne ravno častnih strasti, ki so dosegli svoj višek pred časom, ko je "skrajno razburilni supporter" stopil na igrišče in oklofotal hazenašico. Tako pri nas; pri drugih narodih gotovo ni boljše, če ni še slabše. Mislim, da bo vsak pameten človek, pa naj bo še tako navdušen nogometaš, priznal veliko škodo, ki jo povzroča nogomet pri duševni vzgoji. Naša mladina je podivjala in posurovela: na igriščih se naslaja in se veseli, če "nasprotnik" utrpi škodo, če je zbran in pade nezavesten na tla. Med igralci je razširjeno splošno, četudi prikrito pravilo: če je nasprotnik preveč nadležen, ga brcni kamorkoli, a tako, da bo izgledalo kot nesreča. Sodnik, naj bo tudi najboljši, ne bo mogel brzditi 22 mož, ki so v borbi prepuščeni svojim strastem, katere dobivajo še večji razmah, podžgane od podivjane publike. Ne sestavljam statistik in jih nimam tudi pri rokah, a lahko trdim, da največ pretepov in nesreč, tudi smrtnih, je nastalo na nogometnih igriščih.

Pisec članka omenja tudi "slavni" Voltairrev rek: "Vojna je najlepša umetnost". Nisem mnenja slavnega Voltairja in do danes sem slišal vedno, da je vojna potrebno zlo in ne umetnost in sem temu verjel.

Vredno omenje je, da ni Lefèvre, ki je spisal knjigo "Le football" morda kak vzgojalec (in teh človeštvo danes krvavo potrebuje) pač pa — vojni minister. Razumljivo tedaj, da je pisal tako; drugače on ni mogel. Sicer malce drugače bi lahko, a bolj komodno je tako: koliko truda bi stalo, če bi hoteli državljane vzgojiti tako, da bi sli s popolno zavestjo braniti svojo državo,

ker bi za to čutili dolžnost; lažje je napojiti vojake z alkoholom, ki uniči popolnoma delovanje možganov, da stopijo v akcijo vsi živalski instinkti in strasti, ki spev človeku od pravekov.

Članek pravi: "Nogomet ima veličansko moralno in socialno vzgojno vrednost, dviga čut družabnosti in tovarištva in uveljavlja čut discipline." O moralni vzgojni vrednosti nogometa sem že pisal; ne vem pa, kje najde pisec "socialno vzgojno vrednost in dvig čuta družabnosti in tovarištva". Bo to morda res za skupino 11 igralcev in vrsto njihovih "skrajno razburilnih supporterjev", a pravega socialnega čuta, čuta družabnosti in tovarištva ne pospešuje, ampak celo podira in omajuje enotnost že obstoječih socialnih edinic.

Primeri: Med člani dveh društev z istim ustrojem, z istimi idejami in cilji in z isto matiko (Z. M. D.) vlada napeto razmerje. In vse to kljub temu, da so v splošnem člani raznih mladinskih društev med seboj v res bratskem razmerju, kljub vsem opravičilom in izjavam in kljub oficijelnim pozdravom na občinskih zborih itd. Mržnja je tu in težko jo je izkoreniniti. Kdo je dal temu nasprotstvu povod? Nogomet in hazena, ki je pa v bistvu isto, kar nogomet. — Slišal sem priletno gospe iz publike po radi "nepravilnosti" prekinjeni hazenaški tekmi in sem prišel do sklepa: gospe se popolnoma zaveda, da spada k naši socialni ednici, a na to zavednost vpliva zelo slabo gojenje beda-stega lokalnega patriotizma, ki se je pojavilo ob tej priliki itd. itd.

Kaj je socialna vzgojna vrednost pri telesni vzgoji, naj gre g. članek in vsi oni, ki jim je največja socialna enota enajstotica, pogledati k telovadnemu sestavu Tyrša. Tja naj gredo tudi pogledati, koliko uspešnejše se uveljavlja čut discipline, kot pa pri nogometu, kjer je tudi za cvetenje nediscipline dovolj pogojeno.

Dovolj. Morda bo kdo razumel vse napačno, da sem sploh proti sportu, da sem starokopitar. Jaz pa pravim, da sem napreden in želim in hočem napredka, a ne navdol k prvotnemu človeku-zverji, ampak navzgor proti popolnosti. Zato pa je potrebno, da odpravimo vse slabe vplive, ki ovirajo pravilno vzgojo telesa in duha. P. D.

Program bodočega min. sveta

Uspehi žitne bitke

RIM, 19. Ministrski svet, ki je sklican, kakor smo že javili, za 2. avgusta, se bo bavil s vprašanji zunanje in notranje politike in s finančnim in gospodarskim položajem v državi. Nadalje bo odobril tudi pravilnik za ustanovitev pokrajinskih gospodarskih svetov.

Tajnik odbora za žitno bitko comm. Mario Ferraguti je podal novinarjem glede uspeha žitne bitke te-le izjave: Dosedanji podatki iz raznih pokrajin pravijo, da bo letošnji žitni pridelek v Italiji kljub neugodnemu vremenu znašal nad 50 milijonov kvintalov.

Osebnostem prepričan, da bo pridelek Italije letos celo 55 do 57 milijonov kvintalov žita. Žitna bitka bo trajala vsaj deset let, da bomo lahko dosegli končni cilj, to je 75 milijonov kvintalov, ki jih potrebuje Italija za vsakdanjo potrebo. Ze iz dosedanjih uspehov pa se da dokazati, da so italijanski poljedelci v vsem obsegu razumeli važnost in dalekoosežnost žitne bitke. Nabavili so si precejšnje število strojev, velike množine umetnih gnojil ter izbranega semena, tako da je tudi za prihodnja leta osigurano temeljitje obdelovanje žitnih polj.

On. Ricci poroča on. Mussoliniju

o fašistovskem položaju v Trstu

RIM, 19. Načelnik vlade Mussolini je sprejel včeraj v palači Chigi glavnega tajnika fašistovske stranke on. Turatija in podtajnika on. Riccija, ki vrši obenem posle visokega komisarja za tržaško fašistovsko zvezo. On. Ricci je obširno poročal on. Mussoliniju o fašistovskem položaju v Trstu in o storjenih ukrepih za utrditev fašizma v tržaški pokrajini. Načelnik vlade je potrdil smernice Riccijevega delovanja v Trstu.

Gospodarski Interesi Italije

v Albaniji

RIM, 19. "Gazzetta Ufficiale" javlja, da je med Italijo in Albanijo sklenjena trgovinska in plovbena pogodba zakonitvena. Fašistovska Italija hoče predvsem osigurati albansko neodvisnost ter preskrbeti albanskemu narodu potrebna sredstva za življenje in nadaljnji vsestranski razvoj. Trgovinski dogovor jamči popolno svobodo trgovine in plovbe med kraljevino Italijo in albansko republiko. Italijanskim trgovcem priznava v Albaniji največje prednosti; enake ugodnosti so deležni po tem dogovoru tudi Albanci v Italiji. Obe stranki si medsebojno jamčita največje ugodnosti pri izvozu, uvozu in blagovnem tranzitu.

Za deponiranje blaga, ki je namenje-

no iz Italije v Albanijo ali pa iz Albanije v Italijo se zgradija sporazumno dve veliki skladišči v Shadrin in v Samit Quaranti. Upravitelja ju bo kaka italijanska ali pa italijansko-albanska družba.

Pogodbeni stranki se obvezeta, da ne bosta oddajali monopolov ali koncesij kakih tretji stranki, tako da bi bila oškodovana ena izmed pogodbenih strank. Tudi edine pomorske mornarice so deležne najbolj ugodnega traktiranja. Italijani bodo mogli na podlagi tega dogovora vršiti ribolov v albanskih vodah. Pri oddajanju ribolovskih pravic na albanskem ozemlju potom dražbe se priznavajo Italijanom iste pravice kakor albanskim državljanom.

Popolarska stranka se razpusti?

RIM, 19. Agencija "Italia d'Oggi" doznava iz zanesljivih virov, da se v polarski stranki in njeni parlamentarni skupini čim bolj uveljavlja struja, ki želi razpust polarske stranke.

Sindikalni zakon, ki onemogoča nadaljnje uveljavljanje belih (katoliških) strokovnih organizacij, in stališče, ki so ga v poslednjem času zavzele cerkvene oblasti, narekujejo vodilnim polarskim krogom potrebo po razpustu stranke, nakar bi imeli proste roke na pram drugim strankam.

Pomirjenje med Vatikanom in Čehoslovaki

RIM, 19. "Secolo" javlja: Stari spor med čehoslovako narodno cerkvijo in Vatikanom je smatrali za poravnane, kajti čehoslovaska narodna cerkev je povrnila katoličanom vse do sedaj zasedene cerkve. Za lastne namene pa si je zgradila 37 cerkev; nadalje je pričela zidati še 59 molin in cerkev. Za te zgradbe je čehoslovaska vlada prispevala 12 milijonov, ki se morajo pritišiti onim 14 milijonom, katere so darovala narodni cerkvi čehoslovaska kulturna združenja. Tudi pravoslavni v Podkarpatski Rusiji so povrnila katolikom cerkve grško-katoliške obreda, ki so jih imeli do sedaj zasedene. Vsa ta dejstva so doprinela, kakor povdarjajo nekateri krogi, k tako zaželenemu verskemu pomirjenju v čehoslovski državi.

Nedelja političnih shodov v Jugoslaviji

BEograd, 19. (Izv.) Včerajšnja nedelja je stala v znamenju velikih zborovanj. Največji zbor je imel Svetozar Pribičević v Glini pri Sisku. Je to njegov stoti shod, odkar obstoji RR vlada. Tekom svojega govora, ki mu je prisostvovalo nad 15 tisoč ljudi, je Pribičević ostro napadal sedanjo vlado ter napovedal skorajšnjo zmago programa samostojnih demokratov.

Na Rabu je imel shod vodja HSS Stjepan Radić. Govoril je precej optimistično o sedanjem položaju v Jugoslaviji. Sedanja RR vlada je trdna, ker je delovna vlada in ji je osiguran dolg obstoj. Bivšemu finančnemu ministru Stojadinoviću je očital, da je v veliki meri kriv sedanjih poplavnih katastrof v Jugoslaviji, ker ni za časa svojega ministrovanja izdal potrebnega denarja za gradbo rečnih nasipov.

Radikali so priredili velik shod v Beogradu, na katerem je prišlo do pretepa med pristaji dr. Bobića in pristaji notranjega ministra dr. Maksluovića. Red je končno napravila policija, ki je zborovalce razgnala.

Vode padajo - Konec poplav

V ostalem pa ni bilo v Jugoslaviji nikakih važnejših dogodkov. Politično življenje prihaja v popolno zatišje. Vlada dela neprestano na tem, da se ublažijo razmere, ki so jih povzročile katastrofalne poplave v nekaterih krajih.

Globok vtis je napravil v poplavljenih krajih obisk kralja Aleksandra, ki je tolažil prizadete seljake. Sinoči se je kralj Aleksander povrnil s kraljico na Bled.

Reki Donava in Sava padata na celum toku. Splošno se pričakuje, da ne bo več katastrofalnih poplav.

Mussolini izraža solidarnost Jugoslaviji

Predsednik italijanske vlade Mussolini je poslal italijanskemu poslaniku Bodreru v Beogradu naslednje brzojavko: V teh težkih časih poplave, ki teži kraljevino SHS, prosim Vašo ekselencijo, da bodite tolmaci pri kraljevski jugoslovanski vladi v Beogradu o čustvu solidarnosti vlade in naroda kraljevine Italije v nesreči, ki je zadela narod prijateljske države.

Zahvala jugoslovanske vlade

Takoj po prejemu te vesti je zunanj minister dr. Nintić poslal Mussoliniju zahvalno brzojavko. Predsednik vlade Uzunović pa je naročil jugoslovansko poslaniku Balužiću v Rimu, da poseti Mussolinija ter mu v imenu jugoslovanske vlade izreče zahvalo za izraženo solidarnost.

Bliskovit konec Caillauxove akcije

Vlada demisionirala - Herriot zopet na vrhu

PARIZ, 19. Sobotna seja poslanske zbornice je ustvarila položaj, ki ga je bilo sicer pričakovati, a je vplival vendarle nenadno. Takoj po izvajanjih finančnega poročevalca Chapelaina, ki je med drugim navajal belgijsko zbornico za vzgled, ker je nastopila za polno moč belgijski vladi, je spregovoril zborniški predsednik Herriot in se ostro postavil proti temu, da bi republikanski parlament predal svojo oblast v roke vladi. Postavil je zahtevo, da se mora sedanja kriza rešiti s sodelovanjem zbornice, ne brez nje. Že med njegovim govorom je prišlo do besednih spopadov z Briandom, ti spopadi so se poostriili, ko je odgovarjal Briand sam na Herriotova izvajanja in ko so govorili razni opozicijski poslanci, tako Marin, ki pravi, da ne bo mogel glasovati za načrt, ker Caillaux ne uživa zupanjanja vsega naroda, in socialist Renaudel, ki se izjavi proti novim posojilom v inostranstvu in za socialistični finančni načrt. Nastopil je nato Caillaux, ki vztraja na vladnem načrtu in postavi vprašanje takojšnje razprave o posameznih členih načrta kot vprašanje zaupnice. To zaupnico zbornica z 288 glasovi proti 243 odkloni. Vlada kriza je odglasovana. Seja se je končala pod težkim dojmom trenutka, Briand in ostali ministri pa so se podali k državnemu predsedniku Doumergueju in izročili ostavko. Briand in Caillaux sta izjavila novinarjem, da sta za svoji sebi zelo zadovoljna, ker sta rešena nadaljnjih skrbi. Tekom nedelje pa je Doumergue poklical Herriota k sebi in mu izročil sestavo nove vlade. Herriot je to nalogo sprejel s trdno voljo, da spravi do danes zvečer novo ministrstvo skupaj, v dosedanjih razgovorih z vodji raznih strank pa ni imel uspeha. Radikalci razen njegove ožje skupine so že v soboto glasovali za zaupnico Briandovi vladi, Marinova zmerna skupina je vsako sodelovanje z njim naravnost odklonila, socialisti so obljubili samo pomoč v smislu sklepov svojega zadnjega strankinega kongresa, podpreti bi ga utegnili tudi komunisti, tako je njegova mislija v precejšnji zagati. Herriot upa pregovoriti za sodelovanje Poincaréja, Painlevéja, razne radikalne ministre v njegovi prejšnji vladi in zastopnike levice kakor Louchera in Le Quergerja.

PARIZ, 19. V parlamentarnih krogih izjavljajo, da bo Herriot, razen če se ne zgodi kaj nepričakovane, do večera najbrže sestavil vlado pod geslom "zveza levic". V njej bo zastopano več ministrov iz njegovega prvega kabineta, razen tega razni novi radikalni in neodvisni levičarji.

Rakowski odpotoval

PARIZ, 19. Danes je odpotoval iz Le Bourgeta, pariškega letalskega pristanišča, sovjetski poslanik Rakowski v Moskvo, kjer ostane kakšnih 10 dni.

Beneš oddaja poslanski mandat in ostane v vladi

PRAGA, 19. "Česke Slovo" poroča, da se je odločil zunanji minister dr. Beneš oddati poslanski mandat, da bi lahko ostal v vladi, a ne bi mogel nihče očitati narodno socialni stranki, ki ji pripada, da je v opoziciji, čeprav je en nje poslanec v vladi. List pristavlja, da ostavka dr. Beneš kot poslanca ne bo imela nobenih posledic za prisrčno razmerje med njim in stranko.

Sprememba ustave in vladna polna moč v poljski zbornici

VARŠAVA, 19. V soboto se je pričela v zbornici razprava o spremembi ustave. Posamezni govorniki so govorili v splošnem mirno in je pričakovati, da se načrt še danes sprejme, čeprav je treba zanj dveh tretjin glasov. Danes bo govoril o njem Bartel. Takoj po sprejemu tega načrta bi prišel na vrsto predlog za podelitev polne moči vladi do oktobra 1927. Potem bi šla zbornica na počitnice.

Poljska trgovina je aktivna

VARŠAVA, 19. Trgovinski izvidi o mesecu juniju kažejo, da je znašal izvoz 200 milijonov zlotov, uvoz pa 123 milijonov. Razlika med izvozom in uvozom je večja nego v prejšnjih mesecih tega leta.

Pangalosova radodarna reka

ATENE, 19. Pangalos je odlikoval predsednika albanske republike z redom Sv. Odrašenika in mu je pisal prijateljsko pismo.

Pangalosova močna roka

ATENE, 19. Vodje demokratske stranke Papanastasiu, Kafandaris, Mihailopolis in nekateri drugi politiki in žurnalisti so bili aretirani in jih prepeljalo na otok Naksos. Preiskava je baje doglala, da so se zarotili proti režimu. Bivši minister Evtaxias je bil pozvan, da sestavi novo vlado. Pangalos je objavil v listih dolg proglas, v katerem

opisuje delo opozicije proti njegovi osebi in njegovim naporom za sporazum, in v katerem grozi z energičnimi ukrepi proti kršilecem notranjega mira.

Nadaljevanje razprave proti tarškim zarotnikom

ANGORA, 19. Sodišče neodvisnosti je prispelo sem, da bi nadaljevalo razpravo proti zarotnikom. Upajo, da bo razprava v Angori pojasnila neke temne točke iz delovanja unijonistične stranke med svetovno vojno in po njej.

Znamenje, da se vrača na Portugalsko mir

LIZBONA, 19. Čete severne divizije, ki taborijo v Sacavenu pri Lizboni, so se začele vračati v svoje vojašnice.

Euharistični kongres v Chicagu

(Posnetek iz ameriških poročil)

Osemindvajseti euharistični kongres, ki se je vršil od 20. do 24. junija v Chicagu, je prekosil vse dosedanje kongrese po ogromnosti toliko glede udeležencev kolikor tudi zunanje sijaja. Bilo je vse prav po ameriškansko. Težko ga bo doseglj v tem oziru prihodnji euharistični kongres, ki se bo vršil leta 1927. v daljnem Sidneyu v Avstraliji. Tudi ameriška vlada in razne oblasti so prispevale, da je kongres uspel čim slovesnejše. Prireditelj je bila tako imenovana organizacija, da se lahko reče, da se je izvršila brez večjega incidenta. Da se pri tako ogromnih udeležbah, kakršne so bile pri posameznih prireditvah tega kongresa, kjer je bilo večkrat več stotisoč ljudi zbranih na enem mestu, onesvečenje ali kaj sličnega dogodi, ni niti omembe vredno. Popolni potek je ovirala samo ploha. Največja zasluga za uspešno izvršitev kongresa gre čičaskemu kardinalu Mundleinu, ki je že od prej znan kot izborni organizator. Chicagu je zrastle naenkrat v nadtrimilijonsko mesto; izmed prebivalcev je 1 milijon katoličanov. Chicagu je znano kot najvažnejše železniško križišče v Severni Ameriki; v Chicagu se pa tudi določa svetovna cena žitu, Chicagu je tudi največja slovenska kolonija v Sev. Ameriki.

Sprejem papeževga delegata kardinala Bonzano, kateremu je ameriška vlada poslala v Evropo poseben parnik, je bil v Newyorku zelo svečan. Na stotisoče ljudi se je trlo po ulicah, hoteč videti sijajni sprejod. Vlada je dala kardinalu Bonzanu in drugim cerkvenim dostojanstvenikom iz Evrope poseben luksusen vlak v Chicagu, ki je bil za to priliko prebarvan v rdečo kardinalsko barvo. Vsi uslužbenci na vlaku so bili izbrani izmed železničarjev katoličanov. Razen kardinala Bonzana so v Newyorku in pozneje povsod v Ameriki najbolj pozdravljali irskega zastopnika, kardinala O'Donnella. Znati je namreč treba, da je v Ameriki zelo mnogo Ircev. Nič manj slovesno niso bili sprejeti ob prihodu v Newyork tudi jugoslovenski udeleženci. Ko so začeli stopati iz ladje jugoslovenski škofje, so jih sprejeli številni jugoslovenski naseljenci z vzkliki: "Živjot! Dobrodošli!"

Jugoslovenom se je pripetila mala nezgoda ob tej priliki. Ameriške oblasti nekolicim romarjem niso dovolile vstopa na ameriška tla, ker niso bili njih dokumenti popolnoma v redu. Razen tega so tudi mislili, da se hočejo pod tem naslovom nekateri izseliti v Ameriko. Amerika pa sedaj, kakor znano, zelo strogo postopa v tem oziru. Slovenski udeleženci so šli najprvo v slovensko cerkev, nato pa je sledil veličasten sprejem in banket. Iz Newyorka in Brooklina je bilo toliko Slovencev navzočih, da je bila dvorana prenapolnjena.

Če je bil sprejem udeležencev evh. kongresa v Newyorku tako veličanski, je bil prihod kardinala v Chicagu, v mesto tihod, kjer se je imel vršiti kongres, še sijajnejši. Tu je bilo toliko ljudi, da jih policija ni mogla zadržati in so predrlj kordone; vsakdo je hotel poljubiti kardinalu prstan. Sprejem je bil oficijelen, ker se ga je udeležil razen domačega kardinala Mundleina tudi čičaski župan in zastopnik vlade James Davis, ki ga je bil poslal na evh. kongres predsednik republike Coolidge. Ta vladni zastopnik je rekel pri tej priliki: V Zedinjenih državah je verska svoboda. Ako se kje kakšni predsodki do katoličanov v Ameriki, pridejo od ljudi, ki delajo sami svoje predpode in je to le njih specialiteta. Kongres je začel v nedeljo 20. junija. Ta dan je v Chicagu prejel nad 1 milijon vernikov obhajilo. Nekaj posebnega je bila ta dan pontifikalna maša kard. Bonzana v stadionu. V stadionu je bilo 150.000 ljudi pri maši. 62.000 otrok je bilo v belih oblekah. Od daleč je bilo videti, kakor morje v lahkem vetru, glava pri glavi, vsakovrstne barve oblek. Iz 62 tisoč otroških grl se je razlegalo petje "Mass of the Angels". Tudi oni, ki niso bili navzoči in imajo doma radio, so petje slišali, ki je bilo prav angeljsko.

Stadion je dolg en četrt milje in širok 400 čevljev. In ves ta prostor je bil kot mravljistiše.

Kakor v Novem Yorku tako so Slovenci sprejeli svoje rojake v Chicagu in v drugih mestih. Povsod se je zbrala velika množica Slovencev iz vseh krajev in naselbin. Posebne omembe vreden je tudi sprejem knezoškofa dr. Jegliča v Jolietu, ki ga nazivajo »slovenski Rim«. Slovenski romarji so se poklonili kardinalu Mundeleinu, ki jih je nagovoril v nemščini in svojem materinem jeziku, se jim zahvalil za udeležbo ter se zelo laskavo in priznalo izrazil o ameriških Slovincih. Za kardinalom so obiskali še jugoslovenskega konzula. Seveda ne moremo objaviti vseh obširnih razprav, ki so se vršile v raznih sekcijah in deljene po narodnostih. Omenimo naj samo to, da so imeli tudi Slovenci posebne shode za slovenske duhovnike, za slovenske laike in žene.

V sredo je bil »slovenski dan« namenjen razpravam za zblizanje vzhodne in zapadne cerkve. Ta dan se je vršila slavnostna služba božja v staroslovenskem jeziku po vzhodnem obredu v cerkvi sv. Nikolaja, ki je katedrala ukrajinskih unijsov. Obred, kakor tudi krasno petje je napravilo na vse navzoče, od katerih seveda večina še ni kaj takega videla in slišala, veličasten vtis. Ta dan so imeli slovanski škofje in duhovniki obeh cerkva svoj shod in razprave. Pri večernem shodu, ki je bil namenjen za širše občinstvo vseh narodnosti je zlasti dopadlo slovensko petje pevskega društva »Adrija« pod vodstvom prof. Račiča.

Krona evharističnega kongresa in konec je pa bila milijonska procesija, kakršne svet menda še ni videl v Mundeleinu, mestecu blizu Chicaga, ob jezeru. Mestec se imenuje po kardinalu, ki je tam sezidal velikanstvo semenišča in zasadiel krasen park. Strokovnjaki cenijo število udeležencev nad 1 milijon. Ljudje so že dan prej prihajali v Mundelein. Prenočevali so na odprtem in so si prinesli s seboj jedil. Naval na vlake je bil tako ogromen, da se čisto nič ni poznalo, da so vlaki odhajali vsake 2 minuti, ker je množica bila vedno enaka. Za red je pazilo nad 10.000 policajev in 2500 vojakov je pazilo na red pri vožnji avtomobilov. Velikostna je bila procesija, pri kateri je nesel kardinal Bonzano Najsvetejši. Pred procesijo je policija z velikim trudom delala pot, da je potisnila množico iz pota, po kateri je šla potem procesija. V procesiji se je videlo plapolat cerkvene in narodne zastave, ki so zastopale vse narode sveta.

In nastopile so množice, zastopajoče vse narode in duhovščina v svojih slikovitih oblekah. Cel čas je bilo lepo vreme, le proti koncu pa se je začelo oblačiti in usul se je dež in toča, kar je seveda povzročilo nekoliko panike in nereda.

Solkanski železniški most

Nekdanji kameniti glavni obok tega mosta, ki ga je svetovna vojna uničila, je avstrijska vojaška uprava nadomestila s provizoričnim železnim mostom, ki je bil v naglici in le za silo sestavljen iz železnih travercov.

Toda tudi trajni železni mostovi, ki imajo 10 m, potrebujejo ponovne marljive popravila in natančnega nadzorovanja. Če pelje čez take mostove še železnica, tedaj zahtevajo leti razen vztrajnega snajenja, pregledovanja sklepov, odstranitve zarjavelih mest, da se meri vsako leto njihova prožnost, t. j. da se ugotovi, za koliko so se vdali pod pritiskom, ki ga povzroča čez nje drveči vlaki, in tudi za koliko so zaostali od prejšnje naravne lege po odstranitvi pritiska.

Inženirji so dognali, da je treba tak železni most docela obnoviti, ako ostane po odstranitvi pritiska upognjenega nekaj več kot pettisoč del (1/1000) njegove dolžine. Pri solkanskem mostu se pa opaža že nekaj let sem, da se le-ta za stalno upogne, t. j. ne da bi se vzvračal v prejšnjo ravno lego, po vsakem pritisku tovrstnega vlaka za 1/1000 svoje dolžine.

Če pomislimo, da je most dolg 96 m, tedaj ga ostane upognjenega po vsakem odhodu vlaka 2 cm. Železniška uprava je morala tedaj ter mora še vedno vsaki drugi dan mostove traverce uravnati, da pride most v prejšnjo normalno stanje.

Kako se pa mostova trpežnost in prožnost pri takem vsakodnevem popraviljanju in nategovanju porabi in pokvari, to vedo povedati kovači in mehaniki.

Prav radi tega se je železniška uprava odločila, da obnovi most, in sicer v prvotni obliki, t. j. da postavi čez Sočo zopet oni kameniti obok, čigar premer znaša 96 m in ki je bil pred vojno največji te vrste na celim svetu.

Delo je prevzela milanska tvrdka »Costruzioni Ing. A. Ragazzi«. S predpripravi so začeli okoli Velike noči lanskega leta.

Ko so pred vojno zidali most, tedaj je slonel na lesenem ogrodje za zidanje tega ogromnega oboka na kamenitem stebri sredi Soče. Štirikrat jim ga je Soča odnesla, kot bi se branila, da bi se ona v zgodovini toli slavnega, pravljicami prepletena tla, na pragu, kjer bruhne zelenkasto modra voda iz tesne gorске doline na odprto, široko plan, omade-

ževala s tehničnimi novotarijami naše dobe.

L. 490. po Kr. r. je tu — kakor tedaj nekateri zgodovinarji — premagal kralj vzhodnih Gotov Teodorik Veliki, in sicer izrecno ob izbruhu Sočinem iz gorovja ob nekdanji rimski trdnjavi, ki se je imenovala »Castrum Silicanum«, t. j. Solkanski grad, Odoakerja, ustanovitelja prvega germanskega kraljestva na italjskih tleh, ga tiral proti Ogledju, Veroni ter ga pri Addi popolnoma potolkel.

Geologi to so namreč učenjaki, ki se bavijo s proučevanjem naše zemeljske površine, ter vedo za starost hribov in rek, pravijo, da je Soča sprememila svoj prvotni tek. Po njihovem mnenju se je raztezala od Kobarida do Sv. Lucije velikansko jezero. Današnja Soča od Bovca do Kobarida je bila njegov pritok, odtok pa današnja Nadiža, ki prodre pri Robiču Matajur in se potem izliva v hudournik Ter. Zato bi bila še dandanes kobarška okolica vlažna.

Biti je moral grozen potres, ki je privedel svetolucijski ožini odprti temu jezeru nov odtok. Ta je prodrl v novi strugi hribovje ter izstopil pri Solkanu na plan. Ta katastrofa se nam zrcali tudi v neki pripovedki, ki se je ohranila v Solkanu do današnjega dne, in sicer:

Davno, davno, še preden se je prikazala na Skalnici, t. j. današnja Sv. Gora, Mati božja za blaženo proglašeni Uršuli Ferligoj iz Grgarja, sta tvorila Sv. Valentin in Sv. Gora en sam hrib. Na njem se je ponosno dvigal starodaven samostan. Le-ta je imel velika posestva in tudi ljudje so mu prinašali v tedanjih pobožnih časih obilo daril. Je pa že tak: preobilica in bogastvo rodi zavist, ta pa prepri. In prej tako mirni, bogaboječji menihi se sprejo in razdvoje. Nekateri so za starega opata, drugi si hočejo izvoliti novega. Tedaj pa pošlje Bog nad nje hud udarec. Pridrlo je vodovje ter razdvojenim menihom razdvojilo še samostan in hrib. Pol samostana je ostalo na eni polovici, t. j. na Sv. Valentinu, pol pa na drugi, ta pa je Sv. Gora.

Predidemo zopet k našemu mostu.

Tudi sedanji graditelji te milanske trdnje so hoteli zopet zidati oni stebel sredi Soče, na katerem bi sklenilo leseno ogrodje. Toda njih namera se je zlasti radi nalivov že trikrat izjalovila. Slednjič se je vodstvo trdnje odločilo, da postavi ogrodje brez onega stebra. Počasi je šlo delo naprej. Zmajali so ljudje z glavo, videč počasno kranje hlobov, ki so skoraj še vsi viseli z železnimi vrvmi na železnem dvomljivem mostu. Toda kot sedaj kaže, bosta oba dela tega ogrodja kmalu strnjena v polkrog in vsi dvomi nestrokovnjaki kritikov bodo postavljeni na laž. Tudi ostane bosa ona govorica, ki meni, da bo treba v polkrog strnjeno leseno ogrodje pritrčiti z železno žico na sedanji železniški most, in ki prerokuje, da strmoglavi v globočino vlak, železni most ter na tem visečem leseno ogrodje z rezanimi, v polkrogu že zazidanimi kamni vred. Železniški promet se baje do dovršitve mosta ne prekine.

Slišajo se tudi govorice, da je zaposlenih premalo delavcev, katerih je vseh skupaj 40 — pred vojno jih je bilo 300, toda pomisliti moramo, da gradi teh 40 delavcev samo v vojni porušeni obok. Tudi moramo imeti pred očmi, da tam ne rabijo ljudi — kot v teatru stativov — za parado, da bi bil namreč drugi drugemu na poti. Poznaša gostilno, kjer se kuha cel dan na ognjišču v vse polne loncih in kosicah in kjer sta pri kuhanju zaposleni razen krmarice in njenih dveh hčeri tudi še kuharica in dekla ter troje učenk, ki bi se rade izurile v kuhanju; toda gosti, ki so tam na hrani, se pritožujejo, da nimajo o pravem času ne kosila ne večerje.

Pustimo torej strokovnjakom, da sami organizirajo delo.

Stroški za zidavo tega kamenitega mostovega oboka so preračunjeni na 8 milijonov 500 tisoč lir. Zidan ne bo iz nabrežinskega rezanega kamna, ampak iz materijala nekega kamnoloma blizu Vidma. Ta poslednji je namreč bolj poceni: po 600 lir m³, nabrežinski, ki je sicer boljši, pa po 800 lir m³.

Za ves obok bo treba ravno 6400 teh rezanih kamnov, ki jih je še sedaj tam mnogo nagromadenih in kjer jih še vedno na novo dostavljajo z železnižnim škripcem na lice mesta. Dolgi so ti rezani osmerovogelniki 1 m, široki in globoki pa 60 cm. Močan, t. j. širok bo ta obok 8 m, in če denemo za debelost oboka samega 2 m, tedaj računari, ki so sedaj dovršili ljudsko šolo, že lahko zračunajo, koliko kamena gre za sam obok, ki ima obliko polkroga, katerega polmer znaša 30 m. Samega lesu za ogrodje je treba približno 600 m³, od katerega je 90 % jelovega, 10 % pa hrastovega. Povprečno stane kuh tega lesa 200 lir. Delavci delajo 12 ur na dan. Njih povprečna plača znaša 3 lire na uro.

Pomisliti moramo tudi, da je trpelo podjetje s tem, da jim je pri izjalovitnem gradnjenju onega stebra sredi Soče le-ta trikrat podrla vse delo, odnesla gradbeni material in povzročila približno 60.000 lir škoda.

Toda preračunjena vsota je tako ogromna, da se zdi v očigled vsem tem navednim stroškom neizopravi. Ti pa, preljudi kmetijski popotnik, ki se popelješ zopet čez ta most, pomisli, da predstavlja samo njegov obok 6 gra-

ščin-veloposrester z gospodarskimi poslopi, s hlevi, polnimi živine, s shrambami, založenimi z žitom, in s kletmi, polnimi sodov rujnega vina.

Ne bo še eno leto postalo, in zopet

DNEVNE VESTI

Dve zapletbi »Edinosti«

Pretekli teden smo doživeli dve zapletbi, in sicer je bila zapletena žetvilka od pretekla srede (14. t. m.) in tudi izdajanje od pretekla nedelje. Včeraj smo prejeli odlok o zapletbi, ki je bila izrečena nad »Edinostjo« od 14. t. m., ter ga v naslednjem objavljamo. Odloka glede nedeljske zapletbe nismo še prejeli in zato ne moremo dati danes čitateljem še nikakega pojasnila.

Kr. prefektura tržaške pokrajine št. 082-6461.

Prefekt tržaške pokrajine videvši slovenski list »Edinost« od 14. julija 1926, št. 166;

upoštevajoč, da dopisi iz Gorice »Premestitev« in »Nadaljnje premestitve« vsebujejo neresnične in tendenciozne kritike o ukrepih oblasti;

videvši veljavne določbe o tisku in čl. 3. občinskega in pokrajinskega zakonca od 4. februarja 1915, št. 148

odreja:

Slovenski list »Edinost« od 14. julija 1926 št. 166 je zaplenjen radi dopisov iz Gorice »Premestitev« in »Nadaljnje premestitve«.

Izvršitev te odredbe je naložena kr. kvesturi v Trstu.

V Trstu, 14. julija 1926.

Prefekt: Gastl.

Žitna bitka

Po raznih vestih iz Rima je osredotočena glavna skrb vlade v zadnjem času okoli gospodarskega in finančnega položaja v državi. Vlada se namreča lotiti teh vprašanj z vsodolžnostjo, ki jo zahteva sedanji položaj. Kakor se sliši — tako naglašajo nekateri agencije — hoče vlada izrabiti v ta namen vse sile, s katerimi razpolaga, in bi v tem pogledu ne odklanjala tehničnega sodelovanja tudi stih strokovnjakov, ki niso fašisti. V tem stiku se pripisuje precejšnjo važnost delovanju, ki ga razvija v zadnjem času poslanec Beneduce. Naglašajo se tudi pomen sestanka, ki ga je imel zadnje dni ministrski predsednik Mussolini z on. Luzzatti-jem.

V političnih in gospodarskih krogih se zatrjuje nadalje, da skuša vlada pritegniti k sodelovanju tudi nekatere vidne predstavnike ustavne opozicije, kateri so zavzemali v preteklosti odgovorna mesta v vladi ter so priznani gospodarski in finančni. Vlada da bi hotela — naj si bo tudi indirektno — slišati njihovo mnenje o sedanjem finančnem položaju države.

V ospredju stoji vprašanje lire in njene obrambe pred nadaljnjim padanjem tečajev. Razni ukrepi začasnih tednov so bili izdani s tem namenom. V splošnem se lahko označi kot glavni cilj celotne gospodarske bitke skrb za ublaženje razlike med uvozom in izvozom. To se da doseči na dva načina ali z zvišanjem izvoza ali pa s skrajšanjem uvoza iz inozemstva. Prva pot je v sedanjih razmerah težka in bi ne dovedla do takojšnjih uspehov. Večji ali manjši uspehi so možni le v nasprotni smeri, t. j. v skrajšanju uvoza. To pa se da doseči na eni strani s skrajšanjem porabe onih vrst blaga, ki se potrebujejo, in na drugi strani s pospeševanjem proizvodnje takih predmetov v državi. Sem spada v prvi vrsti žito in žitna bitka, o kateri smo že večkrat pisali, ima ravno namen, da se dvigne pridelovanje doma, tako da ga bo treba čim manj kupovati v inozemstvu.

Pred kratkim smo omenili, da cenijo nekateri letošnji pridelek žitve v Italiji na 60 milijonov. Obenem smo rekli, da je to žetilo najbrže pretirano. In kakor izjavlja kom. Ferraguti, tajnik stalne kitne komisije, se bo sukala letina od 50—55 milijonov kvintalov, kakor smo ni pisali. Na ta način bo pridelek letos za kakih 10 milijonov kvintalov manjši nego lanski izredno visoki pridelek, bo pa vendar prekašal povprečni letni pridelek iz zadnjega desetletja, ki je znašal 49 milijonov kvintalov.

Žitna bitka, s katero naj se povzdigne pridelovanje žita, je preračunjena na dobo 10 let. Ako naj doseže svoj cilj, se mora doseči v tej dobi tak pridelek, da ne bo več potreben uvoz žita iz drugih držav. To pa bi se posrečilo le tedaj, če bi se dosegel povprečni letni pridelek na 75 milijonov kvintalov.

JULIJSKI PREFEKTI V RIMU.

V nedeljo popoldne se je odpeljal tržaški prefekt gr. uff. Gastl v Rim, kamor je bil poklican od notranjega ministra Federzoni-ja. Istočasno so bili poklicani v Rim tudi prefekti pulske, reške in videmske pokrajine, da se posvetujejo z ministrom o vprašanjih nanašajočih se na nove pokrajine.

»Delavsko podporno društvo« in »Tržaško podporno društvo«

sta se združila z dnem 18. t. m. v enotno društvo, ki odlej posluje v prostorih Tržaškega podpornice in bralnega društva v Trstu v ulici Torre bianca 39/1. pod imenom tega društva.

IZŠEŠEVANJE MOČVIRJA PRI RAZDRTJU.

Uradni list »Gazzetta Ufficiale« od 3. julija t. l. je objavila kr. odlok od 12. marca 1926, št. 1093, s katerim je uvrščeno izuševanje močvirja pri Razdrtju v I. kategorijo melioracijskih del.

Ta ukrep ima velik pomen, ker gre pri tem za okoli 600 arjev zemljišča, ki je danes deloma pod vodo deloma pa slabo izkoriščano. Načrti civilnega genija odgovarjajo potrebam prebivalstva in v tem ukrepu vlade smemo videti dobro znamenje tudi za ozemlje ob Lijaku, za katero se bo, kakor smo obveščeni, tudi skušalo se leto doleti, da se uvrsti v I. kategorijo

se bo drugala pomosna stavba, spominjajoč na lepše dneve, potniki pa se bodo oddahnil, ko bo vlak zopet vozil po obnovljenem kamenitem oboku.

P.

DNEVNE VESTI

melioracijskih del. Mnogo si je prizadevala tudi kmetijska potovalna šola v Trstu. Čim se ustanove taseadni konsorcij, se bo zabelo z delom.

TRŽAŠKI BLAGOVNI TRG.

Cene dne 18. - 19. VII. 1926 na debelo: **Zelenjava:** Solata 40-60; paradizniki 60 do 80; belo zelje 60; rumeno zelje 80; krompir (letosnji) 40-60; radiki (veliki) 60-200; Pižol 50-100; fižol zela 110-200; bledes (niso kvotirale); grah 120-150; buče 55 do 90; kumare 40-60; spinaca 40-60; malinacane 220-300; korenje 70-110; česen 4 do 5 lir kita po 50 glav; čebula 50-80.

Sadje: Marelice 250-450; breskve 380 do 500; fige 50-80; jabolka 50-150; bruske 90-220; cimbarji 50-140; »ronglō« 120 do 180; češnje 200; jagode 650-750; cimbarji 160-200; limone 14-30 lir zaboja.

Največ je na trgu istrskega blaga, ki pride z motoriziranimi jadrnicami »Levante« in »Ponente«. Posebno je povpraševanje istrski krompir. Tudi istrsko sadje je iskano, zato se vzdržuje cena precej visoko. Paradizniki, katerega je na trgu v veliki množini, razbija ceno. Zdi se, da se bo še nižal. Veliko je povpraševanje po finem sadju. Tudi večerajšnji trg je bil boljši obiskani od kupcev, kot od prodajalcev. Velike razlike v cenah so krivi kupci, ki furnirajo prodajo.

SPORT

Magdalena-Primerje 2:0 (izločilo)

Tudi Rocol bi imel zmagati s foraitom — rešil je »Pronce« le sednik, ki ga ni bilo ob delotnosti uzi na igrišču. Zlastno so se te zmage s foraitom in tudi zmagovalke se jih posebno ne veselijo. Kaj pomeni to zanemarjanje športne korektnosti in izgovila volje. Res, da je vročina — toda bi morala vplivati le na igro kot tako, ne pa ustrašiti nogometašev.

Adria komb. »Concordia« 4:1

Prvi poraz te lepe in v bistvu dobre čete. Le v negativnem rezultatu se zamore videti nedostatke, posebno pri nogometu. Kakor do sedaj Adria na splošno, tako naslednja »Concordia« svoje igranje izveševanost najboljših elementov čete. Tehnično sta bili »četi« prave slabi in predvajali — po krivdi sodnika — lahko igro. Tekma bi bila brez dvoma veliko lažja pod rožjo na pr. gozp. Plesarija. Vendar smo imeli priko videti neboj naravnost krasnih momentov. V četi Adrije se je odlikoval nes. Adrijas Sakida, ki je briljantno prestal svojo imbujojo. Polnj njega so gostovali v četi Adrije tri igralci »Magdalena« izmed katerih je bil posebej v formi Kobec, ki je zabil »Concordiji« tri gole. Četrty je bil Sakida z lepim shootom. Concordia je napravila goal po zaslugi Zerkaja Angela. Na splošno je bila igra popolnoma odprta in v prvem polčasu v oblasti Adrije, ki je imela boljšo polovico igrišča. Drugi polčas je videl obe četi v ravnotežnem boju, toda v tehnični nadmoči Adrije. Obe branili sta bili zaposleni skoro celo dobo igre — tempo navzlic strašni vročini skrajno živahan in ni odjenjal do konca. Lepo tekmo so odigrali v četi Concordije Briček, Babič in Zerkaj — ugalaj je izredno Godina Sr. Adria je imela v Budini dobo krilo — in v Krevčevici dobrega vratarja. Micheluzzi si je izbral lepo mesto a je vršil v krilu dobro svojo naložo. Stofla in Kešta tvorita trdno brambo.

Sodnik g. Bertonecelj. Zelety je bilo mnogo, mnogo več od njega.

S. D. Adria - Hasena

V četrti zjutraj točno ob 6. uri trening Hazene. — Trainer.

Iz tržaškega življenja

Obupni čin užitniškega stražnika. — 31 pogabl kroglo v glavo, ker mu je predstojnik zagrozil s kaznijo.

Na užitniški črti pri Ključu nad Lonjerjem je bil v zadnjem času med drugimi stražniki nameščen tudi 24-letni Sergij Graovac, stanujoč v ulici Rivo št. 44. Mladenič je bil priden in vreden v svoji službi, tako da so bili predstojniki zadovoljni z njim. Toda včeraj je Graovac zagrešil prvo nerednost: namesto da bi prišel v službo ob 14. uri, kakor bi bil moral, je iz neznanega vzroka prišel celo uro kasneje, ne da bi vedel zadostno opravičiti svojo zamudo. Radi tega ga je predstojnik užitniške stražnice precej ostro pokaral in mu zagrozil, da mu bo radi zamude za kazen odbil od plače enodnevni zaslužek. Mladenič ni ugovarjal, toda poznalo se mu je, da si je vzel predstojnikove besede zelo k srcu. Okoli 16. ure se je Graovac, ki se nikakor ni mogel otresti težkih skrbi, natihem skobalcat skozi okno stražnice in se podal v bližnji gozdič. Kmalu potem so tam zadostne zaporedoma drug za drugim trije strelj. Drugi stražniki, ki so na strele takoj pobili v gozdič, so našli Graovaca ležečega nezavestnega v travi; krvavel je iz rane na desnem senu, v desnici pa je še tiščal službeni revolver, s katerim si je očitvidno pogabl smrtonosno kroglo v glavo. Stražniki so smrehi nesrečnega tovariša v stražnico in mu skušali na kak na-

čin pomagati. K sreči je kmalu potem prišel tamo avto notarja Emila Canale delatja iz Trsta, s katerim je bil ranjenec nemudoma prepeljan v mestno bolnišnico. Tam je zdravnik dognal, da je rana, ki jo je zadobil Graovac, zelo nevarna, kajti krogla je prebila kot in obitela v možganih. Ranjenec je bil sprejet v kirurški oddelki, a je prav malo upanja, da bo okrevl.

O žalostnem dogodku so bili obveščeni orožniki iz Bazovice, ki so uvedli preiskavo.

Samomer na pokopališču

Včeraj popoldne okoli 13. ure je nek mestni stražnik idoč med grobovi na pokopališču pri Sv. Ani, nemudoma začul bolestno hrepenje. Ko je stopil nekoliko v stran proti mestu, kjer so izkopani novi grobovi, je našel na tleh nezavestno staro priprosto oblečeno žensko; poleg ženske sta ležala v travi kozarec in steklenica z ostanke karbonske kisline. Stražnik je na mah ugnel, kaj se je zgodilo, pohitel je v vratarjev urad in od tam telefoniral na rešilno postajo za pomoč. Čez nekaj časa je prišel na lice mesta zdravnik, ki je pa na prvi pogled spoznal, da je starica zelo nevarno zastrupljena. Skušal ji je izprati želodec, kar se mu pa ni posrečilo, nato jo je dal prepeljati v mestno bolnišnico. — Toda prizadevanje zdravnikov je bilo zaman; pa ur pozneje je nesrečna starica izdihnila.

Pri samomerilki so našli pismo, naslovljeno na gospodico Karmelo Borri, stanujočo v ulici Piccardi št. 28. Borrijeva je bila poklicana v bolnišnico, kjer je spoznala v nesrečni starici svojo znanko 63-letno Ivanko Marmilich, stanujočo na Corso Garibaldi št. 4. Kakor je izjavila Borrijeva, je bila Marmilicheva te dni zelo potrta radi smrti svoje sestre in menda baš radi tega je tudi šla v smrt.

Nesreča angleškega mornarja.

Neprijeten spomin na Trst bo imel 42-letni angleški mornar Reginald Jupp, vkrčan na bojni ladji Lucia. Ko se je v nedeljo popoldne kopal v kopališču Punta Sottile, je pri skoku v vodo zadel z glavom ob skalo, skrito pod vodo, ter pri tem zadobil globočo rano na glavi; pretresel si je tudi možgane. Nesrečni mornar je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer se bo moral zdraviti kakih 14 dni.

STRAŠNA NESREČA PRI SV. ANDREJU

Avto zmočkal starca

Včeraj zjutraj seje dogodila pri Sv. Andreju, kjer je nastanjena prva stotinja V. vojaškega avtomobilskega oddelka, grozna nesreča, ki je zahtevala človeško žrtve. Okoli 7. ure je stalo na dvorišču pred avtomobilsko lopo več tovornih avtomobilov, ki so jih snalili vojaki; pri tem poslu je bil med drugimi zaposlen tudi 21-letni prostak Giovanni, rodom iz Modene. Delo je bilo v polnem teku, ko je Giovanni, dasi neizkušen v šofiranju, skočil na avto ter ga pogabl v tek, da bi ga zunaj na cesti obrnil. To se mu je tudi posrečilo. Toda ko se je hotel vrniti po tesni ulici s ceste na dvorišče, je pomotoma pogabl avto z vso naglico in zavil vstran. Nesreča je hotela, da je ravno v istem trenutku prišel iz dvorišča 75-letni trgovec Josip Pipan, stanujoč pri Sv. Andreju-Campo Marzio št. 14 tik vojašnice. Ubogi starci je prišel pod kolesa, ki so ga na grozen način pomandrala. Avto se je nato zalezel ob vrata nekega bližnjega skladišča ter se ves polomil. Dočim je Giovanni, ki je ostal nepoškodovan skočil z avtomobila ter prišel begati kakor blazen sem in tja, so drugi vojaki, ki so bili priča groznemu prizoru, priskočili k nesrečnemu starcu, da bi mu pomagali. Na lice mesta je bil nemudoma poklican zdravnik rešilne postaje, ki pa je mogel le ugotoviti, da je Pipan že mrtev; smrt je bila brezdvomno hipna, kajti siromak je bil grozno zmočkan.

Pozneje se je podala na lice mesta sodna komisija, ki je ugotovila okolnosti, ob katerih se je dogodila strašna nesreča. — Po izvidu, kateremu so prisostvovali tudi poveljnik avtomobilskega oddelka in nekateri drugi častniki, je bilo truplo nesrečnega trgovca prepeljano v mrtvašnico mestne bolnišnice.

Medtem se je Giovanni javil svojim predstojnikom. Mladenič je bil ves prepačen in ni bilo mogoče spraviti besede iz njega. Ker je imel hudo vročico, so ga spremlili v vojaško bolnišnico v ulici Fabio Severo, kjer je bil pridržan kot aretiranec.

Še ona žrtva avtomobila.

13-letni Marijan Starc, stanujoč v Barkovljah št. 870, je šel v nedeljo popoldne v družbi nekega sovratnika po prosekci cesti. Kar pridri navzdol po cesti osebn avto. Starc se je v zmedenosti za hip umaknil, toda predno se je odločil, ga je avto, ki je vozil z veliko naglico zadel od strani in ga podrl. K sreči je šofer naglo ustavil in baš tej okoliščini se ima deček zahvaliti, da ni bilo po njem. Vendar je zadobil precej hude poškodbe na raznih delih telesa. Z istim avtomobilom je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v kirurški oddelki. Ako ne nastopijo kakke komplikacije, bo okrevl v 10 dneh.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Plačilo petojaln v videmski pokrajini

Finančna intendantca, zakladna sekcija (Sezione Tesoro) v Vidmu sporoča, da bo od 1. julija naprej skrbela za plačilo kakršne si bodi vrste pokojnin vpokojencem s stalnim bivališčem v videmski pokrajini obenem z onimi, katere je dosedaj upravljal zakladna delegacija v Trstu. Vse zadeve in spizi zadevajoče vpokojence stanujoče v anektiranem ozemlju furlanske pokrajine se bodo morale od sedaj naprej predlagati imenovani finančni intendantci v Vidmu namesto kot dosedaj zakladniški delegaciji v Trstu.

Školenje za užitniškega usposobljenost

se bodo vršile pred drugo izpreizevalno komisijo v Vidmu v dveh oddelkih in sicer pride na vrsto prva skupina dne 21. t. m. ob 8. uri (Učiteljice Caterina Percoto, Videm) a pet in dvajsetimi

kandidati

V nedeljo je prišlo zelo malo blaga na trg, zato tudi kupčija malenkostna.

Pondeljek je pa prišlo precej blaga posebno hrust (nad 70 kvintalov). Ko jim je cena nekoliko padla, so izvozniki pokupili vse blago. Do tedaj so bile cene previsoke za izvoz.

Marefice gredo h koncu. Za lepo blago je pa še vedno popraševanje.

Fige so nekoliko v ceni poskočile, ker je veliko popraševanje.

Zelenjava - ni popraševanja za eksport, tako pobere vaju edino le domači konsum.

Kupčija s krompirjem se zna popraviti radi lepega vremena.

Porotne razprave v Gorici

V petek se je nadaljevala in tudi končala razprava proti Antonu Pagonu, ki je vrgel poleno Francišku Obidu tako nesrečno v glavo, da je ta par tednov pozneje umrl. Izprašal se je šet kot priča Sedej Peter. Ni vedel nič novega povedati, izjavil pa je na tozadevno vprašanje, da je prišlo na mizo v krmi Golobovi osemnajst dopisov t. j. šestindeset listov vina in da je bil po njegovem mnenju Pagon pijan.

Državni pravnik je po daljšem govoru priporočal porotnikom, naj pritrde glavni vprašanje glede krivde, a priznajo naj tudi splošne olajševalne okoliščine kakor tudi posebno okoliščino, da je obtožene izvršil dejanje v delni pijanosti. Zagonovnik, je trdil, da je Pagon sicer izvršil uboj vendar je prepričan, da je bilo dejanje izključno učinek pijanosti, zato predlaga porotnikom, naj potrdi glavno vprašanje, a tudi vprašanje popolne pijanosti.

Na podlagi pravorek porotnikov, ki so potrdili vprašanje krivde, priznali popolno pijanost in splošne olajševalne okoliščine, je bil Pagon Anton obsojen na dve leti 5 mesecev in pet dni težke ječe, na plačilo odškodnine in stroškov razprave. Ker pa je obsojenec že odsedel eno leto pet mesecev in 23 dni in ker se mu na podlagi kr. dekreta 5. VII. 1925. pogojno odpusti kazen dveh let, je bil Pagon takoj izpuščen na svobodo.

Ne moremo iti preko tega dogodka, ne da bi toplo priporočali našim fantom, da je treba enkrat prenehati s staro navado prepričkov radi deklet, ki dovedejo navadno do žalostnih posledic, kakor se je to zgodilo na Stefanovo 1. 1924., posebno ako je bojno razpoloženje fantov podžigano z v preveliki meri zaužitim alkoholom.

V soboto se je pričela pred goriško poroto tretja razprava. Pred porotniki stoji dvajsetletni mladenič Hvalica Ivan iz Illovice, član prostovoljne milice, obtožen da je ustrelil Franceta Loviščka v nekem prepiru dne 15. marca 1925. O tem dogodku je »Edinost« lansketo leto obširno poročala. Hvalica in Lovišček sta bila nekoč velika prijatelja, oba sta bila tudi vpisana v prostovoljno milico. Ko je bil pa Lovišček izbrisan iz njenih vrst, je nastal med njima razkol, ki je hušnil večkrat na dan v obliki psov. Radi nekega dopisa v »Čuku na palci«, o katerem je trdil Lovišček, da ga je bil Hvalica spisal, se je spor postal. Tako je prišlo, da se je v nedeljo dne 15. marca 1925. vnel v hiši pri »Tomažiču« med Francetom Loviščkom in Ivanom Hvalico na Dolini, vasi v občini Ajba, hud prepir. Hvalica se je pri tem razvnel do take mere, da je nenadoma potegnil revolver ter oddal proti bivšemu prijatelju tri strela. Lovišček se je zgrudil smrtno zadet na tla in je čez par trenutkov izdihnil. Morilec je koj nato pobegnil, a se je čez tri dni sam javil kanalskim orožnikom. Ta dogodek je svoj čas globoko pretresel vso spodnjo soško dolino. Zraven tega se bo moral zagovarjati Hvalica tudi radi nedovoljenega nošenja orožja. Hvalica trdi, da je streljal v silobranu. Razprava se bo vršila najbrž kakor tri dni in se zna končati v torek zvečer. O razpravi bomo poročali.

Skrupitelj prejšnjega pokopališča v Gorici prijet.

O tem dogodku je »Edinost« že poročala. Na bivšem pokopališču so neznani storilci vdrli v neko grobnico in odnesli dve kovinski krsti, potem ko so razmetali okrog grobnice kosti, nahajajoče se v krstah. Ob lasti so se lotile takega zasledovanja in po nedolgem času se jim je tudi posrečilo, da so prejeli storilca in sicer v osebi štiridesetletnega Karla Morike iz Nemške Avstrije, stanujočega v Štandreu pod hšt. 77 in zaposlenega v Podgori kot zidarja. Prejeli so ga agentje tukajšnje kvesture prav v trenutku, ko je skušal razpečati ukradeno blago v malih kosih. Ostali kosi so se

10 let. Ako naj doseže svoj cilj, se mu tudi dobili v njegovem stanovanju.

AJŠEVICA - OZELJAN

Ker zadeva stvar, kateri sem bil slučajno prisoten, najbrž obe vasi, sem naslovil tako. Govoriti mislim namreč o vseh oni dedači, ki se dan za dnem kopa v Lijagu pod mostom med Ajševico in Ozeljanom, torej ob glavni cesti, kjer pasira vsako uro nebroj ljudi in vozil, povsem naga. Zanimivo je, da je ta dedač obojega spola. — Mene, ki sem odrasel človek, je bilo sram, ko sem to gledal. — Vem, da si mladina želi vode in kopanja, tudi za njeno zdravje je nujno potrebno to zdravo delo, poznam poleg tega tudi naše stariše, ki svojim otrokom ne privoščijo te zdrave zabave v poletni vročini, zato pa nujno prosim in zahtevam iz vseh mogočih povodov javne morale in našega ponosa, da se to ukine. Stariši naj že vendar enkrat spoznajo, da je zdravje prvi predpogoj naše bodočnosti, zato naj svojim otrokom ne branijo po nepotrebnem kopanju v hladni vodi. — Mnogo več bodo koristili sebi in narodu, če dajo svojim otrokom kopalne hlače. — Ako ne prenehajo viseti po mostovih stranicah naši dedači in dekleta, se bo pač treba obrniti tudi drugam, da ta nesodobnost poneha. — Popotnik.

ŠEMPAS.

Pri nas bo prihodnje nedeljo ples. Kdor pozna Šempas se temu pač ne bo čudil. Pri nas je ples glavno, kar se v vsem letu priredi. Mladina, ki ne zna, poleg plesa mora, prirediti vsaj še kaj drugega v letu, kot je šempaska, ki se do danes še ni organizirala v nobenem društvu in ni dala kot par plesov, ki se drzne kar lepo podpisati pod vabila k plesu, taka mladina ni vredna, da je podpirana od naših društev in mladine, ki je v njih organizirana.

Ne trdimo, da je ves Šempas tak. Ne. Ni ti od daleč. Da pa je del te mladine, ki danes odrasča le za to na svetu, da si postavljajo brijar, je gotovo. Česa imamo pričakovati od teh in takih ljudi, si lahko mislimo. Žalostna nam majka. — Šempasec.

ČRNIČE.

Naši kr. karabinerji imajo dokaj opravka zadnje čase v Gojčah, kjer je nekoč izbrablj pravico nošenje orožja in streljal pred hišo g. Ličena pod noge nekemu gospodarju iz Gojč, ker sta si bila menda nekaj po mošnji v sorodstvu. Dotičnik je imel enake križe že večkrat. Med vsemi farani je slabše cenjen. Nekoč vnet komunist, ki ga pač ne bi mogel biti nihče vesel, se je kar čez noč prelevil in stafil vse vasi v okolici in gospodarje z vsem mogočim.

KRONBERG

Končno so se vendarle pričela popravila dela pri naši cerkvi. Sramota za našo vas, ta ruševina, ki kaže še vedno gola rebra, medtem, ko so že po vseh vseh v bližnji in daljni okolici že zdajva popravili svoje cerkve. Sicer so dela le taka, da obvarujejo pasante raznih nevarnosti, ki bi jih zamogel povzročiti le na dveh voglih stoječi zvornik itd. Zato pa se ponovno obračamo na vse one, ki so vzrok tej zaostanosti v naši vasi. Še vedno smo prisiljeni opravljati službo božjo v vojni baraki, čeravno že zdajva stoji farovž in se podružnica cerkev sv. Katarine gradi že vse poletje.

Nekdanje življenje se počasi povrača v našo vas. Sicer še zdajva ni doseglo predvojnega tempa, vendar pa postajajo kronberške gostilne z dobrim vinom in raki zanimive in znamenite.

GOJAČE

Mnogokatera čisto gospodarska zadeva razburja naše može in gospodarje poslednji čas, ko sta vloženi v naše mišljenje kar dve prošnji. Eno na županstvo vsled 4.000 L — drugo pa na neznan kraj, radi pašnikov med Osekom, Sv. Pavlom, Kukuljem in našo vasio. O drugi zadevi bomo obširneje poročali v eni prihodnjih števil. Prva pa je sledeča:

Pač je znano vsakemu, da hrani Trnovski gozd neizmerno zaklade bogastva našemu narodnemu gospodarstvu, zlasti pa bi jih zamogel donášati, da je izvoz pravilno urejen in strokovno. Iz vseh teh vzrokov so vasi Gojače,

Malovše, Črniče in Vrtevin zgradile kolovozno pot od glavne ceste pa tja gori vrh Trnovskega gozda.

Ta pot je torej skupna last vseh teh vasi, oz. občin. Lanskega leta deževje je vso pot silno poškodovale, odneslo gruč in kamenje, tako da sploh ni bilo mogoče voziti po njej. Zato so se podali naši fantje in može v roboto in so nekateri po cela dva tedna delali pri tej poti. Potem pa je prišlo tako:

Ne fantje ne može niso zahtevali za svoj trud nikakega plačila. Zadovolila jih je zavest, da so skupno zmogli težko delo. Oglasil pa se je nekdaj, ki je rekel, da je občina prejela toliko in toliko denarja za poplačilo delavcem naravnost od države. Videč to, so potem vsi oni, ki so pri tej poti delali, zahtevali svoje plačilo, katerega pa župan ni hotel dati, češ, da ga ni. Vsa stvar se je sedaj zavlekla na sodišče. O koncu bomo še poročali. — R. S.

TRNOVO PRI IL. BISTRICI

Tudi pri nas se piše slaba. Nепrestani dežji črtajo našo letino. Seno bo po kakovosti slabo in malo izdatno, žito je poleglo, krompir uničujejo razne glivične bolezni, posebno pa plesnoba, ki v vlažnih letih napada liste, kateri porjavje, odtod preide bolezen na steblovje in na gomolje. To bolezen opazimo posebno v nižjih bolj vlažnih legah, medtem, ko se krompirjevi nasadi v višjih legah in lažjih zemljah (peščeni lapor) še nekam držijo. Ni pa upanja na fižol, niti na turšico, katera je še zelo majhna. Češplje in jabolka kažejo le mestoma. Torej povsod slabo, draginja pa dnevno večja. Ljudstvo je v skrbih za vsakdanji kruh. Kako bo kupovalo moko po 3.20 L? Kje naj jemlje, če je in bo edini dohodek iz mleka, katerega količina bo tudi padla, ker je slaba krma, dodatnih krmil pa živinorejci ne bodo mogli kupovati, ker bodo rabili denar za nujne tekoče potrebe. Kredita tudi ni več, ker trgovci dajajo le proti takojšnjemu plačilu. Kam jadramo? Kje, kako in na kak način se rešiti? To so neprestana uganjanja.

GRADNO

Anton Makovec je zelo rad igral in stavljal v loterijo. Razumljivo, da se mu je vedno sanjalo o številkah oziroma so se dale njegove sanje tako lepo prenesti v številke. Neuspehi ga niso odvrgli od loterije. Še z večjo vneto je stavljal. Pred tednom je stavljal tri številke, a le dve sta prišli na dan, pri tretji se je zgrešil za malenkost. Ta neuspeh si je vzel tako k srcu, in ko je vedno le nato mislil, koliko lepih liric bi bil lahko dobil, če bi se ne bil zmotil pri tretji številki za tako neznamno malenkost, se je zmešal in domačini so ga oddali v umobolnico na opazovanje. Kdor je preveč občutljiv, ni za loterijo.

IZ KOBARIDA

Kobarid je pogrešal nekaj po razsulu tolovadnega društva, to je pogrešali smo vsi tolovadno, sportno zabavo sploh. Bilo je o Veliki noči, ko smo se zbrali dijaki in delavci ter zasnovali nekaj, kar bi nam moglo kratiti čas in nas vzpodbujati, drugim, pa nuditi zabavo. Sklenili smo torej, da ustanovimo nekak sportni odsek pod okriljem tuk. Pevskega tamburaškega društva. To so bili načrti, a danes nam je namen jih izjaviti iz dejanji, kajti spoznali smo resničnost latinskega pregovora: »Mens sana in corpore sano«. S tem torej ne samo skrbimo za vzgojo mladine v telesnem oziru, temveč tudi v duševnem. Mladina postaja, s sportom, krepka, močna in gibčna, in te tri moči postanejo s časom tudi last duše. In mladenič raste telesno in duševno, pa se dviga krepak in energičen mož in delaven, zato tudi koristen član človeške družbe.

To je naš namen in naš cilj! Toda za izvršitev teh le namenov mi nismo imeli dosti moči, oziroma volje je bilo (in tudi je) dosti, ali sredstev nič. In zagledali smo se obrnili na vse Kobaridce s prošnjo, da bi nas finančno podpirali. Kako so

nam z veseljem ustregli skoro vsi brez izjem, naj pokaže dogodek.

Frideš do male, uborne hiše. Takoj ti udari v oči mizerija, ki ondi vlada, in že hočeš migne. Kar nas pokliče gospodar (stara kobarška duša) nazaj, hoteč, naj mu pojasnimo, zakaj smo se ognili njegove hiše. Ko smo mu oboje pojasnili nam zakliče mož radostno: »Če gre za vzgojo mladine na pošten podlagi, tedaj dam rad zadnjo liro, ki jo hranim v žepu.«

In dal nam je liro, ki nam je bila enako dobrodošla kot petaki in desetaki drugih.

KOBARIŠKI KOT

Rebodišča, Menda ni nikjer, kjer se čita »Edinost«, take vasi, kot je naša. Take namreč, da ne bi imela niti ene vozne poti. Sploh so te razmere s potjo in potmi pri nas že neznosne. Kamorkoli naj si človek želi iti, povsod sama steza. Steza nas povede v svet, steza zopet domov. Mislite si torej to neznosnost. Niti sira, ki ga pridelamo, niti sena, niti drvi ne moremo peljati z vozom, vse gre po stezah in na ramenih. Zato pa ni čudno, da se drži naše vasi še nekaj tako starega in ostarelega, da nimamo niti društva, ki ga ima že slednja vas drugod, niti zadrudne mlekarne, niti česa drugega, kar bi bilo naši vasi nujno potrebno. Te steze so blatne ob najmanjšem deževju, da se vdira noga do kolen, nevarne in se vijejo po pobočju hriba na vse načine.

Pred vojno je hotela Avstrija zgraditi krasno cesto, od Kobarida skozi Kred in Podbelo, kjer naj bi prestopila Nadižo po mostu pa mimo »Tunela« do nas in še dalje, prav do meje. Vsled vojne je načrt padel v vodo. Italijanska armada je gradila zanjo potrebnejše poti, kot je na pr. ona iz Breginje preko Brezja v Tarcent. Tako smo ostali brez vsake ceste. Zato pa se obračamo tem potom na županstvo Breginj, kamor spadamo, da se zgane čimprej, ker bo to za korist vseh. Zlasti sedaj bi lahko tajnik Gorup ukrenil kaj pametnega. Sicer vemo, da se na take vrste zahteve kot je ta mnogo kdo popiha, vendar pa je to želja vse naših vasi. Sili nas k temu nujna potreba, vsak dan rastoče zahteve življenjske in prometne važnosti.

Ravno tako smo s poštno zvezo popolnoma zapušteni. Zadnja odpravnica je v Logah, tamošnji poštar oz. pismo-voja skoči le 3 krat vsak teden v Breginj in prinese tudi naša pisma do Logi, kjer leže toliko časa, da se najde dobra duša, ki jih potem prinese do nas. Največkrat pa so te dobre duše tako dobre, da pozabijo na pisma, ko jih prinesejo v vas in se šele po priliki spomnijo nanje, večkrat pa jih iz radovednosti odprejo in potem vržejo po grmovju, ker pač ne vedo, da je vsako pismo za vsakega dragoceno in se hočejo skriti, ker jih je njihovega zločina sram. Da se spodiktamo nad tem je glavno to, da je posebno pismenska pošta pri nas precejšnja, ker morda nikjer ni toliko izselencev v najrazličnejših krajih sveta kot pri nas. In ti ljudje pišejo mnogo domov. Dekleta gredo v Trst in Gorico, fantje v Francijo, Ameriko itd.

Zato pa prosimo, da se tudi ta zadeva čim prej primerno uredi in da pridemo do redne tedenske pošte. — K. L.

ZAHVALA

Za izredne dokaze iskrenega sočutja ob priliki nenadomestljive izgube našega mladega, nepozabljenega

CIRILA

izrekamo tem potom najsrčnejšo zahvalo vsem, ki so na katerikoli način izkazali poslednjo čast blagopokojniku.

ŠKRBINA-TRST, 20. julija 1926.

Žalujejo družine: Colja, Štolfa, Tomažič, Trampuš.

IDRIJA

Smrtna kosa. V petek 16. t. m. ob 4. uri in pol zjutraj je po daljši in mučni bolezni umrl hotelir, sedlar in posestnik Franc Didit v 63. letu starosti. Pokojnik je bil jako marljiv in delaven mož in se je veliko udeleževal tudi v javnosti. Bil je član vseh narodnih in dobrotelčnih društev, katere je rad podpiral. Največ je, kot večleten predsednik »Rokodelske in obrtniške zadrage« storil za zboljšanje obrtniškega stanu v našem mestu. Bil je dolgo časa tudi podnačelnik »Okrajne posojilnice« v Idriji ter mnogo let načelnik okrajnega cestnega odbora, dokler ni bil na to mesto kot v vseh drugih krajih naše pokrajine nastavljen komisar. Bil je stara idrijska korenina, vedno neustrašen in odločen narodnjak, ki je posebno obsojal sedanjo cepitev naših narodnih sil v nepotrebnne stranke in struje. Pogreb se je vršil v nedeljo 18. t. m. ob 4. uri in pol popoldne ob ogromni udeležbi zastopnikov vseh uradov, korporacij, društev in družb ter ob naravnost velikanski udeležbi drugega občinstva vseh slojev. Pogreb je pričel o velikem ugledu, katerega je užival pokojnik pri vseh slojih prebivalstva. Gotovo se ni še nikdar opazilo

(Dalje na IV. strani)

MALI OGLASI

BERLITZ-SCHOOL Via Torre bianca 21, pouk in prevodi v vseh jezikih. (1067)

CEVLJARSKI vajenec in poldelevec se sprejmeta. Dobita stanovanje in hrano. Rozzol in Monte 1000. 1128

GOSTILNA v središču mesta, pripravna za istrsko in vipavsko vino, se prodaja. Naslov pri upravnistvu. 1129

VINOTOČ dam v najem. Naslov pri upravnistvu. 1130

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, Via Giulia 29. 1096

BABICA, avtorizirana, diplomirana, sprejema noseče. Adele Amerscht-Sbaizer, Farneto 10 (podaljšana Ginnastica), lastna vila, tel. 20-64. 1070

GLYKOL je pravi dobrotnik vseh onih ki trpijo na živčni oslabelosti, glavobolu, pomanjkanju slasti. Glykol je splošen in energičen obnovitelj. Prodaja se v lekarni Castellonovich, Trst Via Giuliana 42. 1068

PRSI SIRUP priporočljiv proti kroničnemu kašlju in bronhialnim afekcijam. Steklenica za odrasle L. 750, za otroke L. 500. Dobiva se samo v lekarni Castellonovich, Trst, Via Giuliana 42. 1069

RADI SMRTI svojega sina prodam v Celju, Kralja Petra cesta 19 enonadstropno hišo, ki stoji na najpomembnejši ulici na ogled ter ima fronto na tri ulice. V hiši se nahaja dolgoletna pekarna in trgovina ter je hiša pripravna za vsaki veleobrat. Stanovanje takoj na razpolago. Ivanka Vesjak, Celje, Kralja Petra cesta 19. 1104

SIR, ovčji, pomladni, v pinjah, ima na prodaj Rafael Zimic, stara trgovina s sirom, Deskle. 1095

UCENEC, priden, krepak, poštenih starišev, s primerno šolsko izobrazbo se sprejme v trgovino mešanega blaga. Fran Verbič, Il. Bistrica. (1106)

KAMJONI s pripravnim vozom in mali kamjoni. Prevozi blaga na vse kraje po najnižjih cenah. Priporoča se Bizjak, Viale Venti Settembre 94, telefon 2-41. 1123

BABICA, diplomirana sprejema noseče. Via Maddonna 10/II. 1127

POROCNE SOBE, masivne s psiho ali univernim 1800; druge polna vrata, psiha, po najnižjih cenah v Trstu. Türk, S. Lazzaro 10. 1102

PODLISTEK

JULES VERNE: (74)

Skrivnostni otok

Harbert je prinesel zemljevid, ki je izšel na Francoskem, kakor smo že omenili, ker so bila imena pisana v francosčini. Razgrnili so zemljevid Tihega oceana in inženir je hotel s šestilom določiti lego otoka med stopinjiskimi črtami.

Hkratu pa se je s šestilom ustavil in dejal:

«Toda v tem delu Tihega oceana leži že otok!»

— Otok? je ponovil Pencroff.

— Brez dvoma naš otok? je vprašal Gedeon Spilett.

— Ne, je odvrnil Cir Smith, tisti otok leži na 153° dolžine in 370°11' širine, t. j. dve stopinji in pol zapadno in dve stopinji južno od otoka Lincoln.

— In kako se imenuje? je vprašal Harbert.

— Otok Tabar.

— Ali je velik?

— Ne, to je neznamenit, zapuščen otoček sredi Tihega oceana, kamor ni morda še nikoli stopila človeška noga.

— No dobro torej, ga bomo pač obiskali.

— Mi?

— Da, gospod Cir, sezidali si bomo ladjo s krovom in jaz jo bom vodil. Kako daleč smo od otoka Tabara?

— Okrog sto petdeset milj v severno-vzhodno smer, je odgovoril Cir Smith.

— Sto petdeset milj! In to je vse? je odgovoril Pencroff; pri kolikšaj ugodnem vetru jih prevozimo v osemindesetih urah.

— Kakšnega pomena pa bi bilo to? je vprašal poročevalec.

— Tega ne vemo in treba je počakati.

Ta pogovor jih je tako razvnel, da so sklenili pričeti z zidanjem ladje. O prihodnjem oktobru, z nastopom letnega časa, pa bi se podali na morje.

Deseto poglavje.

Če si je Pencroff kaj vtepel v glavo, potem ni miroval, dokler ni izvršil svoje namere. Zdal ga je obvladovala misel, da mora obiskati otok Tabar; in ker je bila za prevoz do tja potrebna ladja neke velikosti, tedaj je bilo neobhodno potrebno jo napraviti.

Skupaj z inženirjem sta se domenila o sledečem načrtu:

Ladja naj meri tridesetpet čevljev v dolžini in devet čevljev v največji širini. To je bilo razmerje hitre jadrnice, seveda pri lepo izobličeni bokih in pravilni plovnosti črti. Gažnja znašaj največ šest čevljev, kar je zadostovalo proti zanašanju. Na poplova pokrite krovu bi pustili dve odprtini za vhod v dva bo vmesni steni ločena prostora. Oprema naj bo lahka, kakor za brigantino, a imeti mora nevihtno in zasloni jadro, bugarit in sprednji jambor. Sploh bodi vsa oprema taka, da zmore kljubovati nenadnim vetrnim sunkom in jadrati proti vetru. Trup ladje bodi zložen iz deek na ta način, da pride deška h deski, ne pa deska na desko. Ogrodje se napravi pozneje, ko bodo stene umerjene na začasnem ogrodju.

Kakšen les bi izbrali? Brest ali bor, katerih je bilo na otoku v izobilici. Odločila sta se za bor, ker se njegov les »kolje«, kakor pravijo tesarji. Ta les se da lahko obdelovati, a v vodi je ravno tako trpežen kakor brestov.

Ko so se pomenili o vseh podrobnostih, so sklenili, da bosta Cir Smith in Pencroff sama ladjo zidala, ker do prihodnjega poletnega časa je bilo šest mesecev. Gedeon Spilett in Harbert naj nadaljujeta svoje

lovske pohode, a Nth naj spomogočijo možnihiša dela.

Takoj so šli izbrati primerna drevesa, ki so jih posekali in razlagali v deske. Osem dni pozneje so napravili med kamini in granitno hišo tesarnico in kmalu je gredelaj s prednjim in zadnjim števnom.

Tudi pri tem novem delu ni Cir Smith začel kar tja v en dan. Kakor v mnogih drugih strokah je bil izučen tudi v ladijski konstrukciji. Najprej je narisal na papir model ladje. Sicer pa je našel izvrstnega pomočnika v Pencroffu, ki je delal več let v Brooklinski ladjedelnici in je bil praktično izvešan v tem delu. Šele po natančnih računih in pretehtavanjih sta napravila prva časna rebra na gredlju.

Seveda se je Pencroff z veliko vneto lotil dela, ki ga je hotel brezhibno izvršiti, zatos e ni niti za trenutek ločil od njega.

Samo eno opravilo ga je moglo začasno odtrgati od ladje: druga žitna žetev 15. aprila. Ta žetev je ravno tako dobro uspeła kakor prva in je donesla toliko, kolikor je bilo preračunljeno.

Pet mernikov! gospod Cir, je oznanil Pencroff, potel ko je skrbno izmeril svoje bogstvo.

Pet mernikov, je ponovil inženir, vsak po 130.000 zrn, znaša skupno 650.000 zrn.

Dobro, in zdaj posejemo zopet vse, izvešami majhno rezervo.

— Da, Pencroff, in če bo prihodnja žetev ravno tako dobro uspeła, pridelamo 4000 mernikov.

— In bomo jedli kruh?

— Tedaj bomo jedli kruh.

— Zato pa potrebujemo mlin.

— No, si ga pač sezidamo.

Tretje žitno polje je bilo seveda veliko večjega obsega kakor prvo in dobro prekopana in obdelana zemlja je sprejela v

naročje dragoceno seme. Nato je šel Pencroff zopet na delo.

Medtem sta Gedeon Spilett in Harbert hodila v okolico na lov. Včasih sta si upala prodreti globoko v še nepoznane dele Daljnega Zapada. Seveda stao takih prilikah nabasati puške s kroglijmi.

V tistih delih gozda so rastle krasna drevesa tako na gosto, kakor da niso imela prostora, kamor bi se mogla širiti. Goščava je bila neprodna. Raziskovanje tega gozdnega labirinta je bilo tako težavno, da je poročevalec imel pri sebi žepni konopec, ker se je bal, da ne bi zašla. Seveda je bilo tu malo divjadi, ker ni imela prostora za prosto gibanje. Vendar pa sta lovca v drugi polovici aprila ustrelila tri velike rastlinožrce. Bili so to kulaji, od katerih so naseljenci enga že videli severno jezera. Te živali so se delele kakor otople med debelimi vejami in se pustile ubiti. Njihove kože sta vzela s seboj v granitno hišo in s pomočjo žvepelne kisline so se toliko ustrojile, da so bile uporabne.

Se neko drugo koristno odkritje se je posrečilo Gedeonu Spilettu o priliki nekega takih izletov

toliko vencev in žalnih trakov kakor ob tem pogrebu. Pokojniku večni mir! Zaljubljen naša iskreno sožalje.

Isti dan, takoj na to se je vršil pogreb umrlega 42-letnega rudniškega pisarja Karla Vončina. Pri popravilu hiše se je ob hudem nalivu močno prehladil ter v par tednih podlegel teški bolezni. Naj počiva v miru! Zaljubljen naša sožalje.

Smrtna nesreča voznika. V petek 16. t. m. se je zgodila na cesti Idrija-Vojsko blizu Kočevja velika nesreča na zelo nenavadnem načinu. Posestnik Likar Josip iz Vojške je peljal voz tramov v Idrijo in je na strmi cesti pritrjeval zavoro na prednjem koncu voza, ko se nenadoma privali s hriba veliko več sto kilogramov težka skala, katere med ropotanjem voza ni slišal in ne opazil. Skala je voznika podrla in ga na mestu ubila. Nesrečniku je zlomilo levo roko in nogo ter mu zmečkalo glavo. Radi močnega pritiska skale se je vozu zlomilo eno kolo; konji so pa ostali nepoškodovani. Ker so se ob istem času nahajali v nepredni bližini tudi drugi vozniki, sosedje ponesrečenega, so ga odpeljali na Vojško, da se v domačem kraju položi k večnemu počitku. Zapušča 7 mladoletnih otrok.

Pogled v skrivnost življenja in smrti

Zopet je poletje. Zdaj sem v mestu in moja delavnica je na vrhu šestnadstropne poslopja. Ki stoji v osrčju New Yorka. Mrzlično se trudim s spisom, ki mora biti dokončan v določenem času.

Rano popoldne je, sredi julija. Moreča vročina puhti od vseh strani in mi pritiska na možgane kakor razbežan svinec. Za hišo, v kateri živim, gradijo jekleno ogrado za nov nebotičnik, ki se dviga proti nebu, kakor nov babilonski stolp. Na vogalu ograda, ki mi je najbližje, je število delavcev, ki z električnimi stroji kujejo in delajo pekleniti ropot. Besen sem, živčno razbit, truden. Možgani mi nočejo delovati.

Tedaj se iz divjega ropota dvigne krik, ki mi sledi strahoten ropot, podoben razstrelbi, da se stresa hiša pod mano. Kakor če bi videl sem znal, da se jim je izmuznil eden izmed ogromnih jeklenih tramov in da drobi med padanjem proti dvorišču lesene odre, ki obdajajo ogrado. Radevden hitim k oknu, ki je obrnjeno proti ozadju. V prvem trenutku nisem opazil ničesar izrednega.

Potem pa sem z grozo v srcu opazil nekaj tam spodaj, štiri nadstropja niže, na mali s pločevino pokriti stehi: grozno zvito in pomenljivo mirno človeško truplo je ležalo tam doli. In ko gledam ves otrepel od groze, prihiči mlad pisar iz pisarniškega poslopja na drugi strani podaljška. Skloni se nad brezgibno truplo, ga strese in zakliče z drobnim, jeznim glasom:

«Hej, kaj pa delate tukaj? Zgubite se proč, vam pravim!»

Tedaj opazi nekaj, kar ga zadržuje. Za trenutek gleda topo na ležečega potem pa se, obraza bledega kot stena poslopja za njim, okrene in zbeži skozi vrata v pisarno, iz katere je bil prišel.

Drugi ljudje prihajajo, manj bedasti kot je bil prvi. Pohabljeno stvar obrnejo na hrbet in zravnavajo ude. Nekdo potegne iz kupa ruto in jo razgrne preko krvavega obraza.

Tresoč se sem gledal na prizor kakor začaran. Nekaj je moj notranjost je razbijalo kakor stroj. A še tedaj, ko sem stal tam kri oknu, presunjen od moza, sem začutil, da se je nekaj v meni spremenilo. Čudno ugodje, blažen mir, globoko olajšanje se je pretakalo po žilah in mi hladilo razburjene možgane. Neumljiv čut zadovoljstva me je obvladal. Stavki so se začeli oblikovati v možganih, preden se je zaključila tam spodaj drama, kateri sem bil priča.

V trenutku sem se zavedel. Zakovači so po starem običaju nehali z delom. Eden izmed njih se je smrtno ponesrečil, živci ostalih so bili preveč pretreseni, da bi mogli ta dan še vztrajati na nevarnih mestih. Blagodejen mir je nastal, ki so ga tu pa tam pretregali le motni glasovi s strehe spodaj ter monotonni sunder s cest. Že sem pri mizi zatopljen v svoje delo. Zakovači ne ropotejo več, prenehali so, eden med njimi za zmeraj, jaz pa začujem, Možgani mi delujejo kakor izborni namazan stroj.

Tu pa tam preneham, da zamrmram: «Ti ubogi revež — ti nesrečna stvar!» Pa to je le gibanje ustnic. Trudim se, da bi kazal razburjenost čustev, pa ne gre; tragika dogodka izginja, iz možganov pa mi vrejo stavki drug za drugim na papir.

Bil je mlad, močan mož, poln življenja, kakor vsi njegovega poklica. Nekaj svežega, čvrstega in čistega je bilo na njem celo tedaj, ko je ležal tam spodaj strd, da skoro ni bil več podoben človeku. Poskušal sem si predložiti neskončno bolest njih, ki jim bodo srca trepetala v žalosti, ko izvejo. A moji možgani se niso dali motiti od takih slik, v okrutnem brezbrizju dom v njih pesem dela in ustvarjanja:

«Zdaj moram delati, moram, moram, moram»

In delam sem goreče z navdušenjem in močjo, ki je nisem občutil že mnogo dni. Celo na morečo vročino sem pozabil. Pozabil sem na grozni dogodek in šele tedaj, ko sem radi izčrpanih telesnih in duševnih sil moral prenehati, sem se zopet domislil nanj. A tudi to je v mojem razumu brezpomembno; srce se neuspešno trudi, da bi premagalo trdo brezbriznost možganov.

Nekdo umre in pridobi s svojo smrtjo drugemu človeku, ki sem slučajno jaz, toliko miru, da more izvršiti več ali manj nekoristno delo. To je jedro tega dogodka; to je vsota dogodkov tega popoldneva, ki je ne morem raztrgati z razmišljanjem niti ne morem s samoohtobenjem spremeniti posledice.

Zopet živim sredi svojih starih berks-hirskih lovšč. Tudi zdaj je sredi poletni čas. V nebeskem popoldnevu, ko je toplinski žar pokrival na obzorju se oddajajo vrhove hribov in se svetilka kakor raztopljeno steklo, sem stopal polagoma po kameniti poti, ki je vodila proti najbližji

kmetski hiši. Na kolesnicah se poti, po kateri najbrž ni hodil že dolgo nihče, sem našel ležati na strani ptica, ki se je rahlo stresla. Pobral sem ga nežno z roko in nudi ni nikakega odpora.

Bil je robin (rudec ameriški kos), polne velikosti, brez vsakega vidnega znamenja poškodbe in vendar poškodovan na neki način. Kljun je imel deloma odprt, drobni očesi sta bili rahlo motni. Nikakega dvoma o njegovem stanju nisem imel.

Dolgo časa sem stal in ogledoval mehko, toplo telesa, ki se je tako prilagalo v udrtini moje roke. Ptice je bil, ki umira, le ptice, a ptice ljubim od vsega živega stvarstva se najbolj in tako se bojim, da so se mi oči orosile od ginjenosti in sočutja. In ves čas mi je razbijalo v možganih vprašanje, kaj naj storim. Gotovo mora biti kaka pomoč, ko bi jo le poznal...

Tedaj pa se drobnost telesa nenadoma napne in postane krepko. Ptice, ki sem ga imel za umirajočega, preneha zevati in trepetati. Oči odpre široko. Brez vidnega napora se dvigne na noge a ne kaže, da namerava odleteti.

In tako stoji tu ponosno z dvignjeno glavo, jasnih, iskrih se oči, pripravljen vsak trenutek odleteti v sinji zrak. Še enkrat je bil živ in zdrav — tako živ kakor vsak drugi, kar sem jih videl. Gledal sem ga radosten in začuden, ker ne zbeži z roke. Pridrževal sem sapo, ker sem se bal, da bi ga z najmanjšim gibom preplasil in odpodil.

Cedalje bolj so se mu iskriale oči, skoro nadzemski je bila njegova čistost in iskrost. Grlo se mu je napenjalo in glava se mu je dvigala više in više.

«Čip!» je vzkliknil; «čip!» vnovič in «čip!» v tretjič.

Vsa želja srca po večjem, popolnejšem in svobodnejšem bistvu se je razodevala v tem trikrat ponovljenem vzkliku. Ponos, radost, ljubezen do življenja, veselje, ker živi, neskončna samozavest — vse to se je razodevalo v njegovem glasu.

Vzklik, ki se je oglasil trikrat tako polagoma ponajlajše se iz polnega grla, je bil nad vsem klic trumfata, klic nadvladanja, neuklonljivosti in veličastnega zmagozvonja. Bil je klic bitja, ki premaga življenje in si ga podvrže.

Presunil me je do globin duše. Obvladal me je in v čudnem dvigu mi je utripalo srce. Bilo mi je, kakor da sem gledal življenje, ki se je dvignilo iz groba in razprostrlo svoja krila, da poleti proti jasni nebu v veličastnem vnebohodu.

«Čip!» «Čip!» «Čip!»

«Življenje — življenje — življenje!»

In tedaj, hitreje kot vam morem povedati, je ugasnila iskriča luč v drobnih očeh. Napeto trdo telesa se je zgrudilo in mali krepki so se krčevito stisnili. V moji dlani je ležal mrtev ptice — mrtev neizbežno. Otrpiost, ki je predhodnica končnega razpada, se je širila za mehkim perjem.

Zalosten sem ga položil spoštljivo kraj poti in nadaljeval svojo pot. V srcu pa mi je divjal boj čustev naprej in naprej, dokler niso končno sile dvoma in obupa zvile svoje mračne zastave in potuhnjeno pogegnile pred prapori vere in upa.

Iz tega slučajnega srečanja s smrtjo se dviga končno smisel znakovitega, veličastnega življenja, kakršnega nisem občutil nikoli prej niti pozneje.

Ptice je mrtev, toda v svojem poslednjem trenutku se je dvignil, da zapoje poslednjo pesem življenju, pesem, katere jaz, ki sem jo slišal, ne bom nikoli pozabil.

Robin, ki umira iz nepoznanega vzroka, zbere skupaj poslednje drobce ugašajočega življenja v vzklik neupogljive radosti; človek, ki pade v globino in pridobi s svojo smrtjo miru pretresenim živcem drugega človeka, katerega ni videl še nikdar; kača, ki jo ubije nepoklicanec v trenutku, ko hoče po svoji naravni pravici moriti, da si pridobi živčevje, potem nameravani plen, ki se strastno raduje nad njenim pogibom: bilo bi predržno in prerano, menim, če bi v teh dogodkih, končno tako vsakdanjih in tako malovrednih vsem, ki niso bili dejanski prizadevi, videl vez neizmerne pomena. In vendar živijo neločljivo v meni in nauk, ki mi ga posamezno nudijo, je videti njim enak.

Kaj da je ta nauk, ne morem še jasno razumeti. Vem, da je tu, skrivnostno, prepuščeno človeku, ki je kakor navadno, le občutje čudne zaupljivosti ki mi z novo, dasi slabotno lučjo razsvetljuje smrt kakor tudi življenje. Dozdeva se mi, ko sem pod njenim čarom, da se po vrsti vsi: lisičkova družina, kača, človek z lopato, mrlič na strehi, človek, ki polni liste papirja s praznimi besedami, poginjavajo robin in človek, ki ga opazuje — da so vsi le ena mistična enota, skrita pod varljivo kopreno malenkostnih razlik. Dozdeva se mi, da je življenje, ki je prenehalo, in življenje, ki se nadaljuje, resnično le enoisto in da je v celoti le majhne pomena, kje je prenehalo in kje se nadaljuje, da se le nekeje nadaljuje v svojem nepremagljivem, neprestanem in nezgrešljivem zasledovanju smotra, ki vem, da mora biti nekje. In v končnem smotru samem je skrita rešitev ugank in njenih skrivnosti.

Edvin Björkman — F. M.

Književnost in umetnost

«Razgled». To je ime nove mesečne revije za literaturo, gledališče, glasbo, slikarstvo, film, modo, sport in družabno življenje, katerega je začela izhajati v Pragi v mesecu maju.

Prva številka (za maj) prinaša sledeče naznailo nove revije.

«Izšla je prva številka slovenske revije »Razgled«. Potrebno, umestno in pravilno bi bilo, napisati z raztegnjenimi besedami program, orijentacijo in usmerjenost lista. Bilo bi pravilno in potrebno, z mogočimi donečimi, kakor počete kladivo težkimi besedami zapeti v svet, da se je rodilo nekaj novega...

Toda kaj vse objube, kaj vsi programi in obelodanjanja ciljev, kaj doneče besede, ko pa se spreminjamo in se z nami spreminjajo naši programi in usmerjenosti kakor moda od spomlad do spomladi, ko zamestamo danes nekaj, o čemer pišemo jutri dolga navdušenja...

Zdaj imamo slovensko revijo. Res-revijo.

In prva številka ni najboljša, ker bi potem vse naslednje ne moglo biti boljše.

Uredništvo slovenske revije »Razgled« ima en sam cilj, eno samo težnjo, eno samo voljo: Skrbeti hoče, da bo slovenska revija dobra in naša javnost, naročniki pa naj skrbijo, da bo zdrava, da bo živela.

V Pragi, meseca maja 1926.

Uredništvo.

Revija je bogato ilustrirana. Prva številka prinaša slike številnih slovenskih gledaliških igralcev in igral, tako Vike Podgorske, Danila (s člankom posvečenim petdesetletnici njegovega delovanja), Nučiča, Polakove, Pecka, Rogoza, Pregarca, Šesta, Pregarceve itd. Poleg tega se razne druge slike nove šole.

«Razgled» izhaja v Pragi v zadnjem tednu vsakega meseca in stane (brez poštnine) celotno 160 dinarjev, posamezna številka 15 dinarjev. Uredništvo in uprava za Jugoslavijo: Ljubljana, Križevniška ul. 6. - I., za Čehoslovaško: Praha IV. Strahov 126.

Razne zanimivosti

Poroka v sovjetski Rusiji

V listu »Krasnaja Zvezda« je bil nedavno objavljen sledeči oglas:

«V nedeljo se vrši v klubu »Karl Marx« poroka rdečega gardista Ivana Funtikova s kmetico Marijo Agariševno. Svečanost se prične ob 4. popoldne.

Ob določenih uri se je zbrala pred klubom množica ljudi.

«Prišlo-li tudi pevci», vpraša glas iz publike. «Gotovo, pri porokah rdečih gardistov sodeluje vedno pevski zbor.»

«Kdo bo opravil poročno ceremonijo?»

«Poročni inštruktor.»

Medtem je v klubu že vse pripravljeno za poročno svečanost. V sredi dvorane je tribuna, okrašena z rdečim suknom. Pred tribuno je položena rdeča preproga.

«Poročni inštruktor» prihiči mladim poročencem naproti, odpelje ju do tribune, raz katero nagovori mladi par:

«Spoštovani sodrug! Stari poročni običaji so pozabljeni. Novo življenje moramo zgraditi na novih principih, na rezultatih oktobrske revolucije. To mora biti naš list. Sedaj vas vprašam: »Stopita prosto voljno v rdeči zakon?»

«Da!» odgovorjata s čvrstim glasom ženin in nevesta.

«V svesti si odgovornosti pred revolucijo?»

«Da!»

Torej proglašam na temelju zakona o poroki v sovjetski Rusiji in na temelju obstoječih drugih zakonov sovjetskih republik rdečega gardista Ivana Funtikova in kmetico Marijo Agariševno v okviru sovjetske revolucije za poročena!

Po tem kratkem govoru priprane »poročni inštruktor« mlademu paru na prvi male rdeče trake. Uradnik vpiše njuna imena in ostale osebne podatke v posebno knjigo, jima prečita paragrafe, ki se nanašajo na revolucionarno poroko v Rusiji. Nato vpišeta mlada zakonca svoji imeni še lastnorčno v knjigo, kar potrdijo priče. Nato pristopi poročni inštruktor k mlademu paru, rekoč: »Draga sodrug! Sedaj sta mož in žena... Spoštovati morata zakone revolucije, odgajati vajine otroke tako, da bodo dobri borci za našo revolucionarno idejo. Čaka vaju težka pot, toda v sodružni ljubezni bosta roko ob roki premagala vse težkoče življenja...»

Po tem jih pelje »poročni inštruktor« trikrat okrog tribune. Pevski zbor zapoje pri tem »internacionalo«.

Na koncu se zakonca pred tribuno poljubita, nakar slede čestitke. Inštruktor proglašja svečanost za končano.

Zvečer se praznuje poroka v hiši ženina ob prisotnosti mnogostevilnih gostov. Slavnost traja celo noč.

Jogurt.

Mnogo je ljudi pri nas, ki jim ni znano, kaj je Jogurt. Pod imenom Jogurt razumemo zdravilno kislino mleko, katero v jako velikih množinah konzumirajo balkanski narodi, zlasti Bolgari.

Temu mleku pripisujejo sloveči zdravniški veliko zdravilnost. Da je temu res tako, vidimo, da ima Bolgarija, ki šteje okrog štiri milijone ljudi, čez 8000 oseb, ki so stare nad 90 let in to približno 100 oseb starih nad 125 let ter okoli 200 ljudi starih nad 110 do 120 let. Ako pa primerjamo z Bolgarijo Nemčijo, vidimo, da doživlja v Nemčiji od 64 milijonov prebivalcev le 72 starih nad 100 let.

Jogurtu se s polno pravico pripisuje to svojstvo. Profesor dr. Mečnikov, ravnatelj Pasteurjevega zavoda v Parizu, je dognal kod vzrok raznim boleznim gotovo gnilobno razkrajanje v črevih zlasti v debelem črevesu. V sled to gnilobe in pod uplivom gotovih rednih bakterij se tvori strup, ki, kadar pride v kri, razjeda razne telesne organe. Slabokrvnost nagnjen k glavobolu, razpoloženo, nemirno spanje, zmanjšanje delazmožnosti i. dr. so posledice tega zastrupljenja. (To zastrupljenje povzroča tudi naše staranje. Ako bi tvorbo tega strupa zamogli odstraniti ali pa zmanjšati na minimum, bi se človeški rod strah prav počasi. To pa se ne da z ničemer drugim bolje odstraniti kakor z mlečno kislino, ki jo proizvaja bakterija jogurta, tako zvan bacillus bulgaricus. Ako hočemo biti vedno mladi, moramo uživati čimveč jogurta.

Jogurt se uporablja z velikim uspehom tudi proti drugim boleznim. Zdravniki ga priporočajo zlasti za želodčne in črevesne bolezni, proti zaprtju, sladkorni bolezni, želodčnemu raku. Za slabotne, slabokrvne otroke, kakor tudi za vse, ki so po daljši bolezni in operaciji shujšali ter hočejo hitro okrevati, je najboljša zdravilno sredstvo.

XXII. mednarodni kongres amerikanistov

Na Kapitolu v Rimu se bo vršil letos XXII. mednarodni kongres amerikanistov. Kongres bo zboroval v sedežu kr. akademije Lincei. Predsednik zavoda »Krištof Kolumb«, kateremu je bila poverjena organizacija kongresa, je poslal ministroma Mussoliniju in Fedeleju poročilo, iz katerega je razvidno, da je uspeh kongresa zagotovljen. Prijavilo se je 200 udeležencev in predavavj bo 80. Amerikanisti iz vseh delov sveta se zanimajo za ta kongres, posvečen vsestranskemu znanstvenemu proučevanju Amerike in ameriških stvari sploh.

Kongres se bo vršil od 23. do 26. septembra letošnjega leta.

— Kolesarsko tekmo »Okoli Francije« je dobil Belgijec Lucijan Buysse v 17 etapah, ki jih je prevozil v 253 urah. Drugi je bil Luksemburčan Frantz, tretji Italijan Aymo, četrti Belgijec Beekmann. Proga znaša 5745 km.

— Švedsko-italijansko nogometno tekmo v Stockholmu 18. t. m. so dobili Švedi s 5 točkami proti 3.

— Najhitrejšje potovanje okoli sveta. Edvard Evans in Linton Wells, dva Američana, sta prispela ta teden po komaj 28 dnevem in 14 urah urnem potovanju okoli sveta v New York. S tem sta prekosila prejšnji rekord Američana Mearsa, ki je l. 1913. v isto svrhu potreboval 35 dni. Imela sta seveda na razpolago najhitrejša prevozna sredstva modernega časa, od brzoparnika in brzovlaka do avtomobila in ogromnega ruskega Sikorskega potniškega aeroplana. Oblasti najrazličnejših držav, ki sta jih pri tem prepotovala, zlasti ruske in kitajske, so jima šle na roko. Potovanje je imelo veliko praktično posledico. Poročajo, da bodo sovjeti radi njihovih uspehov otvorili sedaj značno progo preko vse ruske Evrope in Azije, ki bo med vsemi dosedanjimi največja.

Kmet, gospa in zaušnica. — Pred sodnikom v Osnabrücku je stal kmetič, obtožen, da je v električnem vozu oklofotal elegantno damo. Sodnik vpraša obtoženca, kako je prišel do tega, da je oklofotal gospo, ki je ni poznal in ki ga ni bila ne razžalila ne razdražila. (Sedim v električnem tramvaju, je začel kmet pripovedovati, in ta gospa meni nasproti. Sprevednik pride z voznimi listki. Gospa odpre svojo ročno torbico, vzame iz nje mošnjiček, zapre ročno torbico, odpre mošnjiček, vzame iz njega denar za listek, zapre mošnjiček, zapre ročno torbico in sprejme vozni listek iz rok sprevednika. Nato odpre ročno torbico in vzame iz nje mošnjiček, položi vanj vozni listek, zapre mošnjiček, dene ga v ročno torbico in zapre ročno torbico. Koj nato pride preglednik in zahteva vozne listke. Gospa odpre ročno torbico, vzame iz nje denarnico, odpre jo, vzame iz denarnice vozni listek, pokaže ga pregledniku, položi ga zopet v denarnico, vzame denarnico, položi jo v ročno torbico, ki jo tudi zapre. Izstopiti smo morali in se voziti z drugim vozom v drugi smeri. Slučaj je nanesel, da sem sedel zopet oni le gospe nasproti. Pride sprevednik, da da listke. Gospa odpre ročno torbico vzame iz nje denarnico, zapre ročno torbico... — »Nehajte, se je oglasil sodnik, »sicer se še zmešate!« »Meni se je isto dogodilo, in ko je odprla denarnico, sem ji prismoilil zaušnico!«

Kmet je bil obsojen na malenkostno globo, ker se mu je vse smejalo, sodnik, priče občinstvo in celo tožiteljica.

Gospodarstvo.

PRODUKCIJA PREMAGA V SLOVENIJI NAZADUJE.

V mesecu maju 1926 je znašala produkcija premoga v Sloveniji 105.294 ton napram 114 tisoč 273 tonam aprila 1926 in 122.918 tonam v maju 1925. V prvih petih mesecih t. l. je dosegla produkcija 681.543 ton, v prvih petih mesecih lani pa je bila 773.994 ton. V teh številkah se že kaže vpliv v redukciji obratovanja.

Premogovniki so v maju 1926 oddali (v oklepajih podatki za april 1926): železniki 47.268 (50.825) ton, brodarstvu 220 (45) ton, industriji 40.918 (37.616) ton, raznim strankam 7528 (7858) ton; izvozili so v inozemstvo 3905 (3478) ton, sami so pa porabili 10.805 (12.612) ton, tako so skupno oddali 110.912 (112.435) ton. Oddaja se je v maju poslabšala, toda v manjši meri kakor produkcija.

Ker je bila oddaja nekoliko večja kakor produkcija, so zaloge koncem maja prvokrat po daljši dobi zabeležile nazadovanje. Dne 30. aprila so znašale namreč 93.892 ton (rekord), dne 31. maja pa so padle na 88.445 ton, torej za več kakor 5000 ton, kar je ugodno znamenje.

Pri podatkih o številu zaposlenega delavstva se opaža nadaljna redukcija. Zaposlenih je bilo (v oklepajih podatki za april) 274 (282) uradnikov, 273 (288) paznikov in 9572 (9794) delavcev. V teku zadnjih treh mesecev je bilo torej reduciranih čez 2700 delavcev.

DAROVI

Družba zbrana 11. t. m. pri bratu Josipu Vadnu o priliki 25letnice »Tamburaškega zbora« darovala L. 80.— »Šolskemu društvu«.

V »Edinosti« št. 170 z dne 18. t. m. je pod rubriko »darovi« pomotoma izostalo ime sobratov. Spopolnjenost v toliko, da so postojnski pevci nabrali L. 121.— za »Šol. društvo« o priliki godovanja dveh sobratov Mirkotov. — Srčna hvala!

Borzna poročila.

Trst, 19. julija.

Amsterdam 200, Belgija 66, Francija 63, London 145.50, New-York 29.70, Španija 465, Švica 580, Atene 36, Berlin 710, Bukarešt 13.50, Praga 88, Ogrska 0.0415, Dunaj 420, Zagreb 52.75.

Vojnooskudniške obveznice 67.

JUGOSLAVIJA

Spodnji Štajer 3 km od žel. postaje se prodaja 2 vreča mineralne vode Vpeljana industrija, skladišča, več hiš s pohištvo, zemljišče. Velika rentabilnost, cena Dlu. 400.000.— Pojasnila daje Dr. Černe Ivan, Ljubljana, Visavsi kavarna Union. (757)

KRONE

po L. 2.30 komat
Zlate, briljantne, platine, 20-kronske zlate komate kupuje in plačuje po najvišjih cenah

Albert Povh — urarna
Trst, Via Mazzini 46 766

LISTNICA UREDNIŠTVA.

«Vaški mladenič» iz Rodika je naprošen tem potom, da se po možnosti zglaš v uradu Pol. društva »Edinost« v Trstu.

GROŽNJA

za vse otroke od 2 do 12 let
so gliste, ki so nevarne zaje-
davke čreves.

Ta bolezen se ozdravi popolnoma s čokoladnimi bonboni
ARRIBA PROTI GLISTAM
V zelenih zavitkih po L. 1.—
Prodaja se v vseh lekarnah.

ARRIBA

ČOKOLADNI BONBON PROTI GLISTAM

Kemotolekarniški zavod »Alla Madonna della Salute« - Cav. Raff. Godina - Trieste, S. Giacomo. Glavni zastopnik in založnik za Italijo in kolonije Adolfo Cecchet - Trieste, Via S. Nicolò 11

NA MORJU, V HRIBIH IN NA

LETOVIŠČU IMEJTE VEDNO NA

RAZPOLAGO »ARRIBA« ZA

ZDRAVJE VAŠIH OTROK.

KRONE

plačuje po L. 2.35

zlatarna STERMIN - Trst